

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra preprimární a primární pedagogiky

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Využití knih Petra Horáčka v dramatické výchově při práci s dětmi
předškolního věku

Usage of Petr Horáček's books in dramatical education at work with children
in preschool age

Sára Podskálníková

Vedoucí práce: MgA. Alžběta Ferklová
Studijní program: Specializace v pedagogice
Studijní obor: Učitelství pro mateřské školy

2023

Odevzdáním této bakalářské práce na téma Využití knih Petra Horáčka v dramatické výchově při práci s dětmi předškolního věku potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Praha, 10. 7. 2023

Ráda bych poděkovala své vedoucí práce MgA. Alžbětě Ferklové za její zlatou trpělivost. Především při výběru tématu, kdy to s mojí nerozhodností opravdu neměla lehké, tak i při vedení mé bakalářské práce. Za její podporu během celého psacího procesu, cenné rady a rychlé odepisování v posledních chvílích.

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zabývá možnostmi využití knih Petra Horáčka v dramatické výchově s dětmi předškolního věku. V teoretické části je charakterizován vývoj dítěte předškolního věku. Současně je zde vymezena dramatická výchova, její specifika v mateřské škole, cíle a osobnost učitele. Dále pak metody a techniky dramatické výchovy, její propojení s literaturou, kritéria pro výběr literatury a vhodné literární žánry pro předškolní věk. Poslední kapitola je věnována Petru Horáčkovi a jeho knihám, ze kterých vycházejí dramatické lekce v praktické části. Praktická část se skládá z deseti lekcí k vybraným knihám, kterými jsou: Husa Líza, Jak se myška snědla měsíc, Kamarád pro medvěda, Modrý tučňák, Nejkrásnější místo na světě, Nejlepší dárek, Nenažraná koza, O myšce, která se nebála, Papuchalk Petr a Slon. Lekce jsou realizovány v jedné heterogenní skupině dětí předškolního věku. V těchto lekcích je zkoumáno, jak lze knihy prakticky využít v dramatické výchově. Po realizaci u všech lekcí proběhla reflexe a rozhovor s dětmi, zkoumající porozumění lekcí, který byl následně vyhodnocen.

KLÍČOVÁ SLOVA

mateřská škola, dramatická výchova, Petr Horáček, dítě předškolního věku, metody a techniky dramatické výchovy

ABSTRACT

This bachelor thesis deals with the possibilities of using Petr Horáček's books in drama education with preschool children. The theoretical part characterizes the development of the preschool child. At the same time, it defines dramatic education, its specifics in kindergarten, the goals and the personality of the teacher. Then the methods and techniques of dramatic education, its connection with literature, criteria for the selection of literature and appropriate literary genres for preschool age. The last chapter is devoted to Petr Horáček and his books, on which the drama lessons in the practical part are based on.

The practical part consists of ten lessons on chosen books, which are: Silly Suzy Goose, The Mouse who ate the moon, A Best Friend for Bear, Blue penguin, The Best Place in the World, The Perfect Present, The Greedy goat, The Mouse who wasn't scared, Puffin Peter and Elephant. The lessons are implemented in one heterogeneous group of children in preschool age. These lessons explore how can books be used practically in dramatical education. After the implementation of all lectures, reflection and dialogue with children is conducted, looking for understanding of recent lesson which is evaluated afterwards.

KEYWORD

kindergarten, dramatic education, Petr Horáček, preschool child, methods and techniques of dramatic education

Obsah

Úvod.....	13
TEORETICKÁ ČÁST	14
1 Charakteristika dítěte předškolního věku.....	14
1.1 Motorický vývoj.....	15
1.2 Kognitivní vývoj	16
1.3 Sociální vývoj.....	16
2 Dramatická výchova.....	18
2.1 Pojetí dramatické výchovy a její specifika v mateřské škole.....	19
2.2 Cíle dramatické výchovy.....	20
2.3 Osobnost a role učitele dramatické výchovy.....	21
3 Metody a techniky dramatické výchovy	24
3.1 Dramatické metody a techniky vhodné pro práci v mateřské škole.....	24
3.1.1 ASOCIAČNÍ KRUH (metoda)	24
3.1.2 DISKUSE (metoda).....	24
3.1.3 HORKÁ ŽIDLE (technika).....	25
3.1.4 HRA V ROLI (metoda).....	25
3.1.5 IMPROVIZACE (metoda)	26
3.1.6 NARATIVNÍ PANTOMIMA (technika).....	26
3.1.7 NAVOZENÍ PROŽITKU V SIMULOVANÝCH PODMÍNKÁCH (metoda).....	26
3.1.8 OŽIVLÉ ŠTRONZO/OBRAZ (technika)	26
3.1.9 POSTOJOVÁ OSA (technika).....	26
3.1.10 PRÁCE S REKVIZITOU (metoda)	27
3.1.11 REFLEXE (metoda).....	27
3.1.12 SIMULTÁNNÍ PANTOMIMICKÁ ILUSTRACE (technika)	27
3.1.13 ŠTRONZO (technika)	27
3.1.14 TVŮRČÍ PSANÍ (technika)	27

3.1.15	VNITŘNÍ HLASY (technika).....	28
3.1.16	ZÁSTUPNÉ PŘEDMĚTY A LOUTKY (technika).....	28
3.1.17	ZRCADLA (technika).....	28
3.1.18	ZVUKOVÝ KRUH, ZVUKOVÁ KOLÁŽ (technika)	28
3.1.19	ŽIVÝ OBRAZ (technika).....	28
4	Práce s literaturou v dramatické výchově.....	29
4.1	Kritéria výběru literární látky.....	29
4.2	Vhodné literární žánry pro předškolní věk.....	30
4.3	Plánování lekce při práci s literární předlohou v dramatické výchově	31
5	Petr Horáček.....	33
5.1	Život.....	33
5.2	Anotace knih použitých v praktické části.....	34
5.2.1	Husa Líza.....	35
5.2.2	Jak myška snědla měsíc.....	35
5.2.3	Kamarád pro medvěda	35
5.2.4	Modrý tučňák	36
5.2.5	Nejkrásnější místo na světě	36
5.2.6	Nejlepší dárek.....	36
5.2.7	Nenažraná koza	36
5.2.8	O myšce, která se nebála.....	37
5.2.9	Papuchalk Petr.....	37
5.2.10	Slon	37
	PRAKTICKÁ ČÁST.....	38
6	Cíl praktické části.....	38
6.1	Výzkumné otázky.....	38
6.2	Metody výzkumu.....	38
7	Mateřská škola	40

7.1	Charakteristika mateřské školy	40
7.2	Charakteristika třídy	41
8	Vlastní výzkum – dramatické lekce	43
8.1	Husa Líza	43
8.1.1	Organizační podmínky	43
8.1.2	Struktura dramatické lekce	44
8.1.3	Reflexe dramatické lekce	46
8.1.4	Otázky k rozhovoru	47
8.1.5	Vyhodnocení rozhovoru	47
8.2	Jak myška snědla měsíc	47
8.2.1	Organizační podmínky	47
8.2.2	Struktura dramatické lekce	48
8.2.3	Reflexe dramatické lekce	51
8.2.4	Otázky k rozhovoru	51
8.2.5	Vyhodnocení rozhovoru	51
8.3	Kamarád pro medvěda	52
8.3.1	Organizační podmínky	52
8.3.2	Struktura dramatické lekce	52
8.3.3	Reflexe dramatické lekce	54
8.3.4	Otázky k rozhovoru	55
8.3.5	Vyhodnocení rozhovoru	55
8.4	Modrý tučňák	55
8.4.1	Organizační podmínky	55
8.4.2	Struktura dramatické lekce	56
8.4.3	Reflexe dramatické lekce	59
8.4.4	Otázky k rozhovoru	60
8.4.5	Vyhodnocení rozhovoru	60

8.5	Nejkrásnější místo na světě	60
8.5.1	Organizační podmínky	60
8.5.2	Struktura dramatické lekce.....	61
8.5.3	Reflexe dramatické lekce	64
8.5.4	Otázky k rozhovoru.....	65
8.5.5	Vyhodnocení rozhovoru.....	65
8.6	Nejlepší dárek.....	65
8.6.1	Organizační podmínky	65
8.6.2	Struktura dramatické lekce.....	66
8.6.3	Reflexe dramatické lekce	69
8.6.4	Otázky k rozhovoru.....	69
8.6.5	Vyhodnocení rozhovoru.....	69
8.7	Nenažraná koza	70
8.7.1	Organizační podmínky	70
8.7.2	Struktura dramatické lekce.....	70
8.7.3	Reflexe dramatické lekce	72
8.7.4	Otázky k rozhovoru.....	73
8.7.5	Vyhodnocení rozhovoru.....	73
8.8	O myšce, která se nebála.....	73
8.8.1	Organizační podmínky	73
8.8.2	Struktura dramatické lekce.....	74
8.8.3	Reflexe dramatické lekce	76
8.8.4	Otázky k rozhovoru.....	77
8.8.5	Vyhodnocení rozhovoru.....	77
8.9	Papuchalk Petr.....	77
8.9.1	Organizační podmínky	77
8.9.2	Struktura dramatické lekce.....	78

8.9.3	Reflexe dramatické lekce	81
8.9.4	Otázky k rozhovoru.....	82
8.9.5	Vyhodnocení rozhovoru.....	82
8.10	Slon	83
8.10.1	Organizační podmínky	83
8.10.2	Struktura dramatické lekce.....	84
8.10.3	Reflexe dramatické lekce	87
8.10.4	Otázky k rozhovoru.....	87
8.10.5	Vyhodnocení rozhovoru.....	87
9	Vyhodnocení výzkumných otázek	88
9.1	Mají knihy Petra Horáčka dramatický potenciál pro práci v dramatické výchově s dětmi předškolního věku?	88
9.2	Jsou lekce pro děti srozumitelné a vystavené adekvátně k jejich věku, budou schopné odpovědět na doplňující otázky k příběhu?.....	88
9.3	Vyskytují se v knihách podobná témata?	89
9.4	Zvládnou děti realizovat dramatické lekce v heterogenní třídě při větším počtu dětí nebo je lepší s dětmi pracovat v menších skupinách?.....	89
10	Limity výzkumu	90
	Závěr	91
	Seznam použitých informačních zdrojů.....	92
	Dětská literatura	92
	Odborná literatura	93
	Internetové zdroje.....	96
	Seznam příloh.....	97

Úvod

Svou bakalářskou prací jsem se rozhodla zaměřit na propojení literatury s dramatickou výchovou s dětmi předškolního věku. Konkrétně možnostmi využití dětských knih od Petra Horáčka pro dramatické lekce a vyzkoumat tak jejich dramatický potenciál.

Motivací pro mě byla především touha po větším proniknutí do světa této výchovy a její lepší pochopení, díky kterému budu moct poznatky lépe aplikovat ve své budoucí praxi a s dětmi tak správně pracovat. Během studia jsem kvůli Covid pandemii neměla moc možností, jak se s dramatickou výchovou seznámit osobně, protože online prostředí není to stejné jako klasická hodina. Navíc v našem ročníku nebyla ani možnost zvolit si specializaci v dramatické výchově, takže jsem usoudila, že bakalářská práce by mohla být příležitostí, kdy se do tohoto tématu více ponořit.

Knihy Petra Horáčka jsem si vybrala především pro jejich kvalitu. Jsou totiž velmi propracované, a to jak po stránce obrazové, tak po té obsahové. Současně jsem neměla pocit, že by byly možnosti těchto knih zatím nějak více prozkoumány. Z toho důvodu jsem se rozhodla zkusit na nich vystavět lekce a podívat se na ně z pohledu dramatické výchovy.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Charakteristika dítěte předškolního věku

V mateřských školách přicházíme do styku s dětmi 2 až 6 (7) letými, které se nachází ve vývojovém stádiu předškolního věku. Tuto etapu lidského života lze v širším slova smyslu chápat jako období od narození dítěte až po jeho nástup do povinné školní docházky. V užším slova smyslu rozumíme touto částí života lidského jedince věk období mateřské školy (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 87).

Koťátková, Průcha (2013, s. 48. – 49.) dělí toto období na mladší předškolní věk, kterým rozumí dítě od narození do věku tří let. Dále pak na starší předškolní věk, jímž je myšleno dítě ve věku od tří do šesti let.

Matějček (2005, s. 138) ve své knize uvádí, že začátek předškolního věku souvisí s první společenskou emancipací, kdy dítě ve třech letech většinou zvládá vyjít ze svého ochranného prostředí, kterým pro něho ve většině případů bývá rodina. Zároveň se dítě po opuštění tohoto bezpečného prostředí začíná i aktivně zapojovat do širších společenských okruhů, především mezi své vrstevníky. Na konci předškolního období pro dítě nastává druhý důležitý krok do společnosti a tím je nástup na základní školu.

Matějček (2005, s. 139) ovšem upozorňuje na potřebu nebrat předškolní věk pouze jen jako přechodné období, kdy je dítě připravováno na školu. Nýbrž jako plnohodnotnou vývojovou epochu.

„V tomto období dítě dále vyspívá po všech stránkách – tělesně, pohybově, intelektově, citově i společensky. Je velice aktivní, většinu podnětů si opatří už samo vlastním úsilím, a to diferencovaně podle svého zájmu.“ (Matějček, 2005, s. 139.)

Jeho zájem učit se novému a poznávat, se nám skvěle hodí v dramatické výchově. Od počáteční motivace, kterou malé děti můžeme snadno vtáhnout do lekce, pokud ji pečlivě připravíme. Přes její průběh, během něhož jsou ve většině případech pro děti cvičení přitažlivé, až po její konec, či závěrečnou relaxaci.

1.1 Motorický vývoj

Langmeier, Krejčířová (2006, s. 88) uvádí, že tříleté dítě už překonalo důležitou etapu, během které se naučilo chodit a běhat. Zvládá se obstojně pohybovat i po nerovnoměrném terénu. Můžeme tedy říci, že u dítěte probíhá celkové zdokonalování motorického vývoje.

„Dítě je hbitější, pohyby jsou elegantnější, dokáže v rámci společných činností s rodiči nebo jinými dospělými velmi dobře pozorovat a napodobovat sportovní aktivity. Je to vhodný začátek pro zahájení sportů, jako je lyžování, jízda na kole.“ (Mertin, Gillernová, 2015, s. 13)

Zalíbení dítěte v pohybové aktivitě můžeme skvěle využít právě v dramatické výchově, v jejímž rámci s dětmi hrajeme i různé dramaticky zaměřené pohybové hry. Dítě se během nich učí lépe pracovat se svým tělem a dechem, v dlouhodobějším úseku získává nad pohyby větší kontrolu. Postupně je zvládá lépe koordinovat např. při využití metody zrcadel. Vhodná jsou i rytmická cvičení s pohybem, která jsou pro dítě taktéž přitažlivá.

Krom výše zmíněného souvisí s motorickým vývojem i postupné zvládnání postarání se sám o sebe, tím Mertin s Gillernovou (2015, s. 14) mají na mysli třeba péči o svou hygienu, uklízení si hraček či oblékání a svlékání.

S vývojem hrubé motoriky se současně rozvíjí i jemná motorika, jejíž vývoj částečně záleží na osifikaci ruky. Dítě se rádo učí a seznamuje s novými materiály, které poznává nejčastěji hmatem, vhodná je pro dítě např. modelína. Rozvíjí se i kresba. Ta obvykle začíná čáranicemi okolo druhého roku a postupně se v ní dítě zlepšuje od kreslení hlavonožce až po zvládnutí lidské postavy. Také můžeme u dítěte určit, zda je pravák nebo levák. Okolo čtvrtého roku se totiž vyhraňuje laterálita, která se odvíjí od převládající dominantní hemisféry (Mertin, Gillernová, 2015, s. 14).

Podpořit rozvoj jemné motoriky můžeme i motivačními činnostmi v úvodu dramatických lekcí, kdy se děti snaží např. rozpoznat předmět hmatem nebo při práci s rekvizitou. Současně je možné propojit dramatickou výchovu i s výchovou výtvarnou a rozvíjet tak případně kresbu.

1.2 Kognitivní vývoj

Dítě postupně přechází ze stádia symbolického myšlení do myšlení názorového, které má jisté charakteristiky, protože dítě v tomto věku ještě nezvládá plně respektovat zákony logiky. Příznačnými pro tuto fázi myšlení jsou znaky egocentrismu, fenomenismu spojeného s prezentismem, který je vázaný na přítomnost. Dále je zde typická magičnost, kdy si dítě do světa přidává kouzla, pokud si dané jevy nedokáže vysvětlit. Posledním znakem je přesvědčení dítěte, že dosažené poznání má konečnou platnost neboli absolutismus (Vágnerová, 2000, s. 102. – 103.).

V předškolním období dochází i ke zkvalitnění řečových dovedností. Zvětšuje se slovní zásoba a současně si dítě osvojuje pravidla gramatiky. Časem zvládá slova časovat, skloňovat i stupňovat. Věty jsou složitější a postupně začíná mluvit v souvětích. Je tedy vhodné si dětmi často povídat, aby měly možnost si své komunikační dovednosti zlepšovat. Kromě vlastní řečové reprodukce, zvládá dítě poslouchat delší dobu i čtený text (Mertin, Gillernová, 2015. s. 16).

1.3 Sociální vývoj

Stále platí, že nejdůležitějším prostředím je pro dítě rodina, stejně tak jako tomu bylo v období batolecím. V ní probíhá primární socializace. Ovšem současně s docházkou dítěte do mateřské školy, případně jiných předškolních zařízení, se jeho okruh lidí rozšiřuje. Dítě se tak učí interagovat nejen se svými nejbližšími, ale i s jinými lidmi, především svými vrstevníky.

„Zhruba ve čtyřech letech věku dosáhne většina dětí důležitého vývojového milníku, jímž je osvojení teorie mysli. Tímto označením se rozumí schopnost chápat, že jiní lidé mají vlastní obsahy mysli, které se nemusejí shodovat s obsahy mysli u ostatních a nemusejí odpovídat realitě.“ (Blatný, 2016, s. 81)

Dramatická výchova může dítěti pomoci k pochopení některých situací nebo mezilidských vztahů. Vhodné je využití techniky vnitřních hlasů, která dítě vybízí k zamyšlení se, jak někdo může v dané situaci reagovat. Rozvíjí se tím empatie nebo třeba i schopnost vcítit se do druhého, které patří také mezi sociální cíle dramatické výchovy.

Během předškolního období si dítě v rámci socializačních procesů rozvíjí i svou sociální reaktivitu, sociální kontroly a osvojuje si sociální role. Má tedy rozlišné emoční vztahy podle toho, jak moc mu jsou lidé blízcí či vzdálení (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 93. – 99.).

„Jeho vztahy k druhým dětem jsou většinou nahodilé, přelétavé, málo trvalé.“
(Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 100)

Postupem času je na dítě kladen větší tlak od okolí, a proto je třeba, aby se naučilo přizpůsobit se a diferencovat své chování vůči různým osobám nebo situacím. Z osvojovaných sociálních rolí je třeba zmínit, že dítě už zvládá rozlišit role mužské a ženské (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 93. – 99.).

S osvojováním rolí souvisí i záliba dítěte v přejímání rolí, které už zná. Můžeme tak pozorovat, že si rádo hraje třeba na maminku nebo tatínka. V dramatické výchově využíváme tohoto vývojového rysu při práci s metodou hra v roli.

2 Dramatická výchova

Dramatická výchova se společně s výchovou hudební, výtvarnou, literární a pohybově taneční řadí mezi obory estetické výchovy a výchovy uměním (Amirová s Fiedlerovou a Rejchrtovou, 2019, s. 25). Ovšem za poslední dobu k těmto tradičním výchovám přibyla i výchova filmová a audiovizuální.

„Dramatická výchova je obor zabývající se osobnostně sociálním učením. V jejím obsahu a metodách se prolínají poznatky a principy především z oboru dramatických umění, pedagogiky a psychologie. Základním stavebním kamenem, s nímž dramatická výchova pracuje, je fiktivně navozená dramatická situace založená na mezilidské interakci a využívající simulačních a rolových her k aktivnímu poznávání světa, člověka, společnosti a sama sebe.“ (Bláhová, 1996, s. 22)

Machková (1998, s. 32) uvádí, že dramatickou výchovu můžeme chápat dvojím způsobem, buďto jako zájmovou aktivitu nebo jako školní předmět. Případně jí můžeme využít jako metodu vyučování i u zcela odlišných předmětů. Prioritou dramatické výchovy je především sociální poznání, kterou se liší od ostatních předmětů estetické výchovy, pro které jsou důležitější cíle uměleckovýchovné a estetickovýchovné.

Dále Machková definuje dramatickou výchovu takto:

„Dramatická výchova je učení zkušeností, tj. jednáním, osobním, nezprostředkovaným poznáváním sociálních vztahů a dějů, přesahujících aktuální reálnou praxi zúčastněného jedince. Je založena na prozkoumávání, poznávání chápání mezilidských vztahů, situací a vnitřního života lidí současnosti i minulosti, reálných i fantazií vytvořených. Toto prozkoumávání a poznávání se děje ve fiktivní situaci prostřednictvím hry v roli, dramatického jednání v situaci. Je to proces, který může, ale nemusí vyústit v produkt (představení). Cíle dramatické výchovy jsou pedagogické, prostředky dramatické.“ (Machková, 1998, str. 32).

V dramatické výchově si můžeme vyzkoušet různé situace a nemusíme mít strach z jakýkoli následků či trestů, pokud bychom se v situaci zachovali jinak. Také nám otevírá cestu k prozkoumání a pochopení mezilidských vztahů a dějů, společně s porozuměním tomu, jak fungují lidské charaktery. Současně nám dává dramatická výchova možnost změnit své rozhodnutí, obměnit situaci nebo se k problému vrátit. Mohli bychom tedy tvrdit, že si díky ní můžeme zkusit zkoušku na život (Machková, 2012, s. 10).

2.1 Pojetí dramatické výchovy a její specifika v mateřské škole

V mateřské škole se můžeme setkat s dramatickou výchovou ve formě dramatického kroužku, pokud ho škola nabízí. Ten je volitelný a rodiče do něho děti přihlašují, dle jejich zájmu a uvážení. Druhou možností je dramatická výchova jakožto součást vzdělávací nabídky, kterou si pedagog připravuje pro všechny děti (Machková, 2018, s. 25).

V mateřské škole není jasně daný počet hodin, denní doba, den v týdnu či časový rozsah dramatické výchovy. Zároveň v Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání není ani definovaná jako školní předmět. Z toho důvodu bývá dramatická výchova do mateřské školy spíše zařazována v podobě projektu, který prochází námětově a tematicky celou sérií lekcí. Ovšem dramatické činnosti či pouze jejich prvky můžeme zařazovat i průběžně, ať už ve formě krátkých minutových aktivit, tak až po tematické bloky trvající více dnů. Skrze společnou předlohu, látku či námět je lze též propojovat i s ostatními výchovami, např. hudební, výtvarnou či jazykovou. Hranice mezi dramatickou výchovou a ostatními výchovami je však v tomto případě tenká. Proto se často stává, že se dramatická výchova rozplyne mezi všeobecně tvořivé činnosti (Machková, 2018, s. 25).

Doplním Kořátkovou (1998, s. 44), jež vyzdvihuje dramatickou výchovu v mateřské škole především jako styl, s nímž pedagog s dětmi pracuje a který vnímá jako funkční. V dnešní době má ovšem dramatická výchova spíše integrativní charakter. Proto bývají lekce často kombinací více estetických výchov.

Machková (2018, s. 25) dále upozorňuje na nezbytnost kooperace v dramatické výchově, které je dítě schopno až okolo pátého roku. Z toho důvodu nemůžeme s dětmi předškolními realizovat dramatické činnosti v pravém slova smyslu. Proto v mateřské škole z dramatické výchovy využíváme především cvičení a hry, kterými lze rozvíjet psychické funkce a dovednosti přiměřeně věku dítěte. Ve chvíli, kdy děti dozrají a jsou již schopné interakce, tak můžeme navázat na spontánní námětovou hru dětí hrou v roli.

Svobodová se Švejnovou (2011, s. 47. – 58.) uvádí sedm principů, na kterých by měla být dramatická výchova v mateřské škole založena. Tyto principy jsou následující:

- Princip aktivity, prožitku a zkušenosti
- Princip hry

- Princip hry v roli
- Princip tvořivosti a fikce
- Princip partnerství
- Princip objevů, zkoumání, experimentace a improvizace
- Princip psychosomatické jednoty a empatie

Při dodržení výše zmíněných principů, by správně vystavěná lekce dramatické výchovy neměla činit předškolnímu dítěti problémy. Ráda bych ještě doplnila tuto podkapitolu citací z knihy Malý průvodce dramatickou výchovou v mateřské škole, kde je uvedeno.

*„Právě mateřská škola má ideální příležitost naplnit své poslání tím, že zajistí rovnováhu mezi jistou mírou omezování, které s sebou nese výchova ve formálně vzniklé skupině, a svobodným rozvojem osobnosti a lidské jedinečnosti každého dítěte...
...dramatická výchova k naplnění této rovnováhy směřuje a spolehlivě vede.“* (Oprailová, Machková, 1992, s. 3)

2.2 Cíle dramatické výchovy

Při plánování jakékoli lekce by si pedagog měl vždy stanovit cíle, které chce danou činností rozvíjet. Dle cílů poté volíme postup, metody a techniky, které budeme v činnosti využívat. Určení cílů je nám pak nápomocné i v závěrečné reflexi, kdy díky tomu můžeme určit, zda a jak moc se lekce vydařila, tedy zda cíle byly naplněné.

„Formulace cíle má vyjadřovat, k čemu lekce má dospět, a má být možné posoudit, zda bylo či nebylo cíle dosaženo, popř. v jaké míře, u kterých dětí. Proto základem formulace cíle má být sloveso: ...“ (Machková, 2018, s. 47)

Míčková (2019, s. 25) ještě připomíná, že je vždy třeba dodržovat zásadu postupnosti, tedy volit cíle od nejjednodušších a postupně se s dětmi dostat k těm těžším.

Ted' když víme, jakým způsobem cíle formulovat, přichází na řadu jejich dělení, které nám pomůže při plánování činností. Machková (2018, s. 46) dělí cíle dramatické výchovy do čtyř okruhů, které zároveň v kontextu této výchovy vnímá v určité hierarchii, kdy cíle dramatické jsou výrazně v popředí. Poté následují cíle osobnostní společně se sociálními, které někdy bývají společně označovány jako osobnostně-sociální cíle. Nejmenší váhu pak

v dramatické výchově mají cíle poznatkové. Ovšem pokud bychom použili dramatické metody v jiné výchově za účelem rozvoje poznání, pak by v popředí byly cíle poznatkové.

Mezi cíle dramatické řadíme např: herní dovednost, improvizaci, hru v roli nebo hru s loutkou či nějakou jinou rekvizitou. Machková (2018, s. 47) sem zařazuje i somatické dovednosti jako je práce s hlasem, řečí, dechem, a nebo pohyb.

Osobnostními cíli Machková (2018, s. 47) myslí především ty, jenž rozvíjejí psychické funkce jedince. Mezi ty řadíme myšlení, pozornost, soustředění, představivost, fantazii, vnímání, vůli a city. Dále pak osobnostní cíle rozvíjení také tvořivé schopnosti a podílí se i na utváření postojů.

Sociálními cíli rozvíjíme jedince především v jeho komunikačních dovednostech, kooperaci a spolupráci s druhými. Také jimi cílíme na rozvoj tolerance a empatie k ostatním. Zároveň se skrze jejich stanovování a naplňování, snažíme i o vytvoření pozitivních vztahů ve skupině (Machková, 2018, s. 47).

Posledním okruhem jsou cíle poznatkové, které se věnují získávání nových vědomostí. V kontextu dramatické výchovy jimi Machková (2018, s. 47) myslí třeba seznámení s díly a jejich autory, které si zvolíme jako námět pro lekci. Nebo přiblížení životů jiných lidí v různých situacích či dobách.

Tuto podkapitulu zakončím pohledem Bláhové (1996, s. 24. – 25.), která cíle hierarchizuje z hlediska délky trvání na krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé. Při formulaci cílů je tedy dobré zamyslet se nad tím, zda si chceme stanovit cíl krátkodobý třeba pro jednu konkrétní lekci nebo cíl dlouhodobý, na němž bychom se skupinou pracovali klidně po celý rok.

2.3 Osobnost a role učitele dramatické výchovy

Role učitele v celém výchovně vzdělávacím procesu má své nenahraditelné místo. Klíčovou roli sehrává učitel i v rámci dramatické výchovy, proto se nemůžeme divit, že jsou na něho kladené jisté nároky, ať už po stránce dosaženého vzdělání v oboru, tak po stránce osobnostní.

Machková (2018, s. 12) uvádí, že by učitel dramatické výchovy měl, kromě kladného vztahu k dětem, vykazovat i určité vlastnosti a charakteristiky, které mu pomohou v jeho profesi. Zmiňuje, např:

„...empatie, komunikativnost, vstřícnost, pochopení pro ostatní, trpělivost, otevřenost, schopnost pracovat v kolektivu a nadchnout, nadhled a zodpovědnost, tolerance, demokratické jednání, umění jednat s lidmi, ochota dát prostor dětem, kreativita, hravost, konstruktivní myšlení a autentičnost. To znamená osobnost s výraznou emocionální inteligencí, ...“ (Machková, 2018, str. 12).

Učitel je v dramatické výchově chápán především jako facilitátor, který žáka doprovází na jeho cestě k učení a usnadňuje mu tak nejen cestu samotnou, ale i její průběh. Proto je velmi přínosné, pokud učitel zvládá během lekce sám improvizovat, je schopný se podívat na situace z různých úhlů pohledu, nevádí mu přizpůsobit se něčemu novému a je schopný diskuse. Zároveň je velmi přínosné, pokud učitel umí hrát na hudební nástroj, disponuje muzikálností a má kladný vztah nejen k divadlu, ale i k literatuře. Kromě znalostí divadelních je vhodné, aby se učitel orientoval i v oblasti pedagogicko-psychologické (Machková, 2018, s.12).

Koťátková (1998, s. 221) také vyzdvihuje potřebu učitele umět nejen adekvátně naplánovat lekci, ale být schopen i tvořivě reagovat na vzniklé situace a disponovat základními hereckými předpoklady. Tyto předpoklady může učitel následně uplatnit třeba při metodě učitel v roli, díky které může vést lekci zevnitř a posouvat, tak její průběh dál jiným způsobem.

K hereckým předpokladům se vyjadřuje i Bláhová v knize Uvedení do systému školní dramatiky (1996, s. 27), kde píše:

„Učiteli by neměla chybět ani nezbytná dávka elementárních znalostí a dovedností z oboru divadla – základy teorie dramatu a divadla, dramaturgické dovednosti i vlastní dramaturgická či autorská zkušenost, základy režie, scénografie a v neposlední řadě i nezbytná míra hereckých předpokladů.“ (Bláhová, 1996, s. 27)

Dále Kořátková (1998, s. 221) zmiňuje důležitost osvojení si kromě didaktických zásad i metody a techniky dramatické práce. V neposlední řadě pak nezapomíná i na učitelovu práci s hlasem, tedy umět dobře zvládnout techniku řeči.

Kromě výše zmíněných charakteristik, vlastností a dovedností, kterými by měl učitel disponovat, aby dramatické lekce pod jeho vedením byly co nejkvalitnější. Je velmi vhodné, možná by se dalo říct spíše nutné, aby si nejdříve dramatickou výchovu vyzkoušel sám na sobě. Tedy, aby si sám prožil dramatickou lekci z pozici hráče, mohl ji tak lépe pochopit a uplatnit tuto zkušenost i při plánování vlastní lekce.

3 Metody a techniky dramatické výchovy

Pro správné pochopení následující kapitoly je třeba vysvětlit si pojmy metoda a technika, které by někdo mohl mylně považovat za stejné.

„Metodu vnímáme jako širší zastřešující proces vedení dětí k určitému cíli, která bývá naplněna vybranými pro daný obor specifickými technikami a cvičeními.“ (Kořátková, 2014, s. 202)

Techniku bychom mohli podle Valenty (2008, s. 48) definovat jako typ metody, tedy přesněji řečeno její konkretizování.

Svobodová se Švejdvou (2011, s. 69) metodu a techniku přirovnávají k cestě. Kdy metoda je tou širší a delší cestou, kterou můžeme v průběhu upravovat a na konci by nás měla dovést k cíli. Naopak techniku autorky chápou jako cestu užší, ale za to přesnější.

3.1 Dramatické metody a techniky vhodné pro práci v mateřské škole

Níže jsou podrobněji rozepsané metody a techniky dramatické výchovy vhodné pro práci s předškolními dětmi, které uvádějí autorky Svobodová a Švejdová ve své knize *Metody dramatické výchovy v mateřské škole* (2011, s. 69. – 90.). Zároveň jsou některé z těchto metod následně využity v praktické části bakalářské práce.

3.1.1 ASOCIAČNÍ KRUIH (metoda)

Jedná se o verbální metodu, která nepatří mezi klasické dramatické metody, protože v sobě nenesou prvky divadla. Má za úkol stimulovat jedince k jeho zapojení představivosti, fantazie a myšlení. Asociací rozumíme myšlenkový proces, při kterém dochází k propojení jednotlivých vjemů. V praxi bychom si tuto metodu mohli představit tak, že učitel pošle předmět po kroužku a děti říkají, co je k danému předmětu napadne. Vzhledem k tomu, že ale máme každý jiné životní zkušenosti, tak by pedagog neměl dítěti jeho asociaci znehodnocovat nebo jí vyvracet. Může dítě požádat o vysvětlení, proč ho dané propojení napadlo, ale neměl by ho nutit k odpovědi, pokud odpovídat nechce.

3.1.2 DISKUSE (metoda)

Metoda diskuse má v dramatické výchově své místo. Umožňuje nám lekci začít, usměrnit i ukončit. Její jádro spočívá v kladení otevřených otázek, které nutí děti zamýšlet se nad situací a přicházet s vlastním řešením. Je potřeba, aby pedagog měl částečně diskusi

promyšlenou a nekladl dětem uzavřené otázky, kterými se rozhovor nemůže posouvat dál. V diskusi by zároveň neměla existovat nesprávná odpověď, ale může se vyskytnout odpověď, která potřebuje více rozvinout a nebo nás stimuluje k dalším otázkám.

3.1.3 HORKÁ ŽIDLE (technika)

Principem horké židle je možnost vyzkoušet si rychle reagovat jako někdo jiný. Dítě sedící na horké židli vstupuje do role a stává se pro danou chvíli postavou z příběhu a odpovídá na otázky ostatních. Je třeba si uvědomit, že jedinec je v danou chvíli pod psychickým tlakem, proto je třeba dbát na prostřídání dětí a možnost roli opustit. Tato technika je vhodná na rozvoj empatie a schopnosti pochopit chování a jednání druhé osoby. Současně u dětí rozvíjí i komunikační schopnosti.

3.1.4 HRA V ROLI (metoda)

Hra v roli vychází ze spontánní hry. Je jedním z principů dramatické výchovy a zároveň o ní můžeme mluvit jako o specificky dramatické metodě, kterou dělíme podle stupně ponoření se do role.

- **SIMULACE:** Při simulaci se děti nachází ve fiktivní situaci, ve které jsou stále samy sebou.
- **ALTERACE:** Druhým stupněm ponoření se do role je alterace. Zde je dítě už v roli někoho jiného, ale hraje ji podle toho, jak by se on sám zachoval v dané situaci. Samo si tedy volí, jak reagovat.
- **CHARAKTERIZACE:** Nejvyšší míru vžití se do role je pak charakterizace, při níž je dítě v roli a jedná i tak, jak by se postava zachovala. Z vývojového hlediska je dítě schopné správně vstoupit do této role a převzít vnitřní vlastnosti dané postavy, až v pozdějším věku. V mateřské škole se s ní tedy nesetkáme.

Pedagog by měl role nabízet, ale v žádném případě nemůže děti do role nutit. Pro navození situace můžeme použít třeba kostým nebo jen jeho část, která dětem pomůže lépe a jednodušeji vstoupit do role.

Také bychom do této metody mohli zařadit i **UČITELE V ROLI**, kdy pedagog vstupuje do role a stává se tak třeba pomocí šátku někým jiným.

3.1.5 IMPROVIZACE (metoda)

Metodu improvizaci bychom mohli charakterizovat jako počínání si v nějaké situaci, která není založená na předchozí přípravě či domluvě. Vzhledem k nemožnosti připravit se na jednání, je tato metoda vhodnější pro zkušenější hráče. Improvizace může být jak pohybová, tak slovní a zároveň může probíhat u jednotlivce, ve dvojicích i ve skupině. Při zadávání metody improvizace je třeba vhodně zformulovat zadání, aby se nestalo, že dětem předem řekneme scénář, jak danou situaci vyřešit nebo jak se v ní chovat.

3.1.6 NARATIVNÍ PANTOMIMA (technika)

Technika narativní pantomima je spojením pantomimického ztvárnění vyprávěného s vyprávěním neboli narací. Kdy se děti pohybují a hrají podle toho, co učitelka říká nebo zpívá. Tento způsob tak dítěti umožňuje lepší pochopení děje, protože po prožití smysly či pohybem se informace lépe ukládají do paměti.

Jedná se o velmi vhodnou techniku pro mateřskou školu, která bývá i často uplatňována. Navíc při ní vycházíme z přirozené spontánní dětské hry, která je v období předškolního věku pro dítě důležitá. Pro úspěšnou narativní pantomimu je základem správný výběr textu, jeho akčnost a dostatek vhodných situací.

3.1.7 NAVOZENÍ PROŽITKU V SIMULOVANÝCH PODMÍNKÁCH (metoda)

Metoda navození prožitku v simulovaných podmínkách patří spíše do metod prožitkového učení. Ovšem má své místo i v dramatické výchově, protože dokáže v podmínkách podobných realitě navodit pro dítě pocit opravdového prožitku. Jedná se tedy o vytvoření podmínek, které se blíží skutečnosti.

3.1.8 OŽIVLÉ ŠTRONZO/OBRAZ (technika)

Technika oživlého štronza nám umožňuje zastavit už rozehráty děj, abychom ho mohli pořádně prožít. Současně mají děti čas na to ujasnit si chování jejich postavy, rozmyslet si, jak bude jednat dál a vstřebat, co cítí.

3.1.9 POSTOJOVÁ OSA (technika)

Postojovou osu řadíme mezi hodnotící techniky a má své bohaté využití i v běžných situacích, které je ve třídě potřeba řešit. Děti mohou např. ohodnotit, jak se jim líbilo chování

holčičky v pohádce tím, že zvednou ruku. Ten, kdo nechá ruku u země tak dává najevo nesouhlas s holčičkou a ten kdo jí dá co nejvýš s ní souhlasí.

3.1.10 PRÁCE S REKVIZITOU (metoda)

V této metodě využíváme předmět/ rekvizitu jiným způsobem, než ke kterému je učený. Často se v tomto případě pokládá provokující otázka, např. Co by to bylo, kdyby to nebyl štětec? Otázka děti vybízí k zapojení představivosti a fantazie. Také se při ní podporuje rozvoj tvořivého myšlení a všímání si detailů. Pedagog by nápady neměl shazovat, ale snažit se je využít na maximum. Pokud to situace dovolí, tak může dítěti umožnit vyzkoušet si jeho nápad ve třídě.

3.1.11 REFLEXE (metoda)

Reflexe je hodnotící metoda, kterou zjišťujeme, zda a jakým způsobem děti pochopily problém dané lekce. Zároveň nám umožňuje shrnout a vyzdvihnout klíčová místa. Reflexe nemusí být jen slovní, ale můžeme při ní využít i jiné metody např. výtvarné.

3.1.12 SIMULTÁNNÍ PANTOMIMICKÁ ILUSTRACE (technika)

Tato technika se využívá pro souběžnou ilustraci ztvárněnou pohybem a vyprávění. Často se s ní setkáváme při učení říkadel či písni. Může být ve dvou formách. První forma je improvizovaná, která může přejít do stálé formy a zaujmout tak fixní tvar.

3.1.13 ŠTRONZO (technika)

Tato technika umožňuje dítěti naučit se vnímat a ovládat svoje tělo. Vždy když pedagog řekne slovo štronzo, mají děti za úkol zastavit se, zkamenět jako kámen a stát chvíli bez pohnutí. Pro mnohé je to ze začátku téměř nesplnitelný úkol, postupně se ovšem děti naučí své tělo zklidnit.

3.1.14 TVŮRČÍ PSANÍ (technika)

V mateřské škole technika tvůrčího psaní probíhá především tak, že pedagog píše nápady dětí na papír. Děti mohou vymýšlet např. pohádkový příběh, písničku nebo její obměny. Současně při této technice u dětí rozvíjíme i předčtenářskou gramotnost a schopnost vyjadřovat se. Zároveň je vhodné dodržet pravidlo, podle kterého by měla být graficky znázorněná myšlenka všech dětí, které byly součástí činnosti.

3.1.15 VNITŘNÍ HLASY (technika)

Verbální technika, která je vhodnější pro pokročilejší hráče, ale zvládnout ji mohou i starší děti v mateřské škole. Technika vnitřních hlasů nám dává možnost nahlas vyslovit, co si postava v situaci myslí. V mateřské škole je dobré, pokud sama učitelka uvede nejdříve příklad toho, co by si postava mohla myslet, pro děti se pak činnost stává srozumitelnější. Díky této technice děti mohou lépe pochopit jednání a myšlení druhých. Zároveň jim technika vnitřních hlasů zdokonaluje schopnost zformulovat a vyjádřit své vlastní myšlenky.

3.1.16 ZÁSTUPNÉ PŘEDMĚTY A LOUTKY (technika)

Zástupné předměty mají za úkol reprezentovat daný předmět či osobu. V mateřské škole jsou využívány poměrně často. Důvod je ten, že pro předškolní dítě není problém přijmout zástupný předmět jako znak skutečné věci či člověka. Stejně tak dítě přijme zcela přirozeně i loutky.

3.1.17 ZRCADLA (technika)

Při technice zrcadlení můžeme s dětmi pracovat jak ve dvojicích, tak ve skupině, kdy jeden převádí pohyb a ostatní po něm opakují. Zrcadla mohou být buďto celotělová nebo jen obličejová. Během této techniky se děti mohou vystřídat ve vedení. Úskalím zrcadla je rychlý pohyb, ke kterému mají děti zpočátku tendenci.

3.1.18 ZVUKOVÝ KRUH, ZVUKOVÁ KOLÁŽ (technika)

Tyto techniky pedagog volí pro navození atmosféry, díky které se zvýší účinek prožitku dané situace. Atmosféra navozená zvukem je velmi efektivní a současně není problém tuto techniku použít i při větším počtu dětí.

3.1.19 ŽIVÝ OBRAZ (technika)

Živý obraz můžeme uchopit jako zastavené pantomimické ztvárnění určité dramatické situace, kdy pomocí štronza hráči na chvíli zkamení. Další možností je pak postavení hráčů do určité situace dle předchozího popisu nebo obrázku či fotografie. Zastavením okamžiku získáváme možnost využít dané chvíle, ve které jsou hráči zastaveni, a pochopit tak lépe situaci nebo si všimnout detailů.

4 Práce s literaturou v dramatické výchově

Vztah mezi literaturou a dramatickou výchovou můžeme uchopit dvojitým způsobem. Buďto metody dramatické výchovy použijeme k naplnění cílů literární výchovy. V opačné případě literární dílo využijeme jako předlohu, ze které vyjdeme v dramatické výchově, stejně tak tomu bylo i v této práci. V druhém případě se literatura stává jedním z možných tematických východisek pro dramatickou výchovu (Machková, 2012, s. 7).

„Dramatická výchova využívá literární náměty, témata, dramatické situace, děje. Využívá a zpracovává zajímavé literární postavy a různá prostředí. Nechává se inspirovat literaturou k dramatickým hrám a improvizacím nebo literární texty různě interpretuje.“ (Kotátková, 1998, s. 158)

Machková (2018, s. 52) uvádí, že v České republice je literatura nejčastějším východiskem pro dramatickou práci. V čemž spatřuje i jistá úskalí, především v nesprávném pochopení, kdy se často zaměřují literární a dramatické hodnoty. Kdybychom uvedli na příkladu, tak člověk se při výběru literatury často zaměřuje na líbivost knihy či její příběh. Což by nebyl takový problém, ovšem pouze v případě, že by si následně položil i další otázky, kterými by zjistil dramatické možnosti předlohy. Tedy např. jaké dramatické situace, mezilidské vztahy či jednání kniha nabízí.

„...volba literární předlohy nespočívá jen v úsudku o její kvalitě, ale je založena na analýze, na otázkách, které si učitel nutně musí položit a konfrontovat přitom rozbor literární s dramatickým.“ (Machková, 2018, s. 52)

4.1 Kritéria výběru literární látky

Při výběru látky je důležité brát ohled na kritéria, která jsou v určité hierarchii a bez nichž by další práce s látkou nebyla tak kvalitní.

„Na prvním místě je skupina, její potřeby, zájmy a vyspělost, od ní se odvíjí stanovení cílů, které na její charakteristiky musejí reagovat, a teprve vzhledem k nim lze hledat téma, námět nebo látku.“ (Machková 2012, s. 34)

Machková (2012, s. 34) kritéria dělí do dvou oblastí. Do první oblasti spadají kritéria ve vztahu ke skupině a k cílům. Sem bychom mohli zařadit věk hráčů a jejich úroveň hráčské

vyspělosti ve vztahu k dramatické výchově. Dále pak typ práce společně s předpokládanými metodami, provozními podmínkami práce a formou dramatické výchovy.

Druhá oblast hodnotí kritéria ve vztahu k vlastnostem látky. Do těchto kritérií tedy spadá otázka: Co hledat? a zamyšlení se nad případnými obtížemi či riziky, spojené s vybranou literární látkou.

Já jsem se při výběru literatury snažila těmito kritérii řídit. Nedřívě jsem pohlížela na věk hráčů, kdy jsem musela některé Horáckovy knihy vyřadit, protože byly určené ještě mladší věkové kategorii. Dále jsem knihy třídila podle jejich obsahu a dramatických možností, které jsem v nich spatřovala. V této části jsem se rozloučila s dalšími knihami, které nebyly moc příběhové nebo jsem měla pocit, že se v příběhu nenachází dramatická situace, ale mají spíše informační charakter. Některé knihy jsem zároveň musela vyřadit i proto, že jsem si s nimi neuměla poradit já, přestože si myslím, že by na nich dramatická lekce vystavět šla. Takovou knihou pro mě byla kniha *Nový domek pro myšku*.

Nakonec jsem vybrala deset knih, které mi přišly námětově vhodné a podle cílů, které jsem chtěla rozvíjet a možností dětí, jsem k nim vytvořila dramatické lekce do praktické části.

4.2 Vhodné literární žánry pro předškolní věk

Vzhledem ke specifikům předškolního věku, mezi která patří např. konkrétní myšlení, velká fantazie, antropomorfismus či postupné objevování zájmu o mezilidské vztahy, volíme i náležitou literaturu.

„Vhodnými předlohami jsou říkadla s epickým prvkem (s postavou, situací, drobným konfliktem, postupně lze využívat i některé typy pohádek, zejména pohádky kumulativní, které jsou založeny na opakování a variaci jednoduchých situací.“ (Machková, 2018, s. 25)

Míčková (2019, s. 16) za vhodné literární žánry pro literárně dramatické projekty v mateřské škole, považuje především obrázkové knihy. Ze současných autorů mimo jiné ráda pracuje právě i s knihami od Petra Horáčka. Dále za vhodné žánry považuje klasické lidové pohádky spolu s autorskými, ve kterých se vyskytuje zvířecí či dětský hrdina, a také bajky. Z poezie má pak na mysli především krátká rytmičká říkadla, ale nezavrhuje možnost využít i delší básně, které v sobě nesou příběh nebo případně situaci.

4.3 Plánování lekce při práci s literární předlohou v dramatické výchově

Pro správné a efektivní plánování je třeba skupinu dobře znát, abychom mohli vycházet z jejích potřeb a činnost tak vytvořit „na míru“. Pedagog by měl vědět nejen o zájmech dětí, ale i problémech, které si mezi sebou řeší (Svobodová, Švejdrová, 2011, s. 131). Dále je třeba rozmyslet si, zda chceme námět využít jen do jedné lekce nebo s ním pracovat dlouhodobě.

Jitka Míčková (2019, s 17) při práci s literární předlohou pedagogovi doporučuje, aby si nejprve sám knihu přečetl a vytvořil si k ní stručný literární rozbor. Každá kniha se totiž liší nejen obsahem či výtvarným zpracováním, ale také stylem psaní a jeho rozsahem. Nemělo by se tak stát, že by při čtení text pedagoga nějak výrazně překvapil, což by mohlo narušit kvalitu lekce. Navíc nám literární rozbor pomůže lépe si ujasnit cíle a uvědomit si, co vše bude k lekci potřeba.

Marušák (2010, s. 48. – 49.) postupuje při přípravě lekce s literární předlohou pěti kroky. Nejprve je dle něho třeba zvolit vhodný text adekvátní k možnostem hráčské skupiny. Poté by se měl pedagog s textem pořádně seznámit a prozkoumat jeho dramatické možnosti, které může v lekci využít. Třetím krokem je tvorba příběhu pro lekci, při níž bere pedagog v potaz i didaktické a pedagogické aspekty budoucích procesů. Předposlední fází je celkové komponování lekce, tedy jejího příběhu, metod, technik a organizačních podmínek. V této fázi by se měl pedagog zamyslet i nad možným úskalím, které s sebou může struktura lekce nést. Poslední pátou fází je pak proces lekce. Do tohoto kroku patří nejen samotná realizace lekce, ale i její reflexe, která dává pedagogovi zpětnou vazbu.

Machková (2012, s. 84. – 89.) ještě k plánování dramatických lekcí založených na literární předloze, přistupuje dle dějových možností příběhu. Podle ní můžeme lekci vystavět jako:

- Příběh o jedné situaci
- Dvoudílná stavba příběhu (kontrast začátku/ úvodní situace a řešení/konce)
- Trojdílná stavba
- Pětídílná (klasická) dramatická výstavba: - Tato výstavba se skládá z tradičního pojetí a obsahuje 1. expozici, 2. kolizi, 3. krizi, 4. peripetii a 5. závěr.

Já jsem při plánování vlastních lekcí v praktické části vycházela z Marušáka i Míčkové. Dle věku, možností dětí a cílů, které jsem u nich chtěla rozvíjet, jsem volila i literární text. Knihy jsem si podrobně prostudovala a snažila se v nich hledat situace, témata či cokoli jiného, co by se dalo využít v dramatické lekci. Někdy jsou pro výstavbu lekce použila celý příběh, jindy jen jeho část či případně pouze námět. Poté jsem přemýšlela nad tím, jak lekci zkomponovat, tak aby byla funkční a zároveň jaké metody a techniky bude vhodné využít. Současně jsem přemýšlela i nad jejími úskalími a snažila se předejít kritickým místům. Po zrealizování lekcí jsem je vždy reflektovala.

5 Petr Horáček

Následující kapitola přibližuje život a literární tvorbu českého výtvarníka a spisovatele Petra Horáčka, který se roku 1994 odstěhoval za manželkou do Velké Británie, kde aktuálně stále žije.

5.1 Život

V této kapitole vycházím ze dvou rozhovorů s Petrem Horáčkem. Prvním je rozhovor ze 17. 5. 2013 pro Český rozhlas a druhým je pak rozhovor z 16. 11. 2020 pro ČRo Vltava. V obou rozhovorech Horáček vzpomíná nejen na své dětství, ale popisuje i celý svůj dosavadní život, včetně tvorby.

Petr Horáček je český výtvarník, který se narodil 30. června 1967 v Praze v tehdejší Československu. Rodičům bylo tou dobou 21 let. Po narození do svých pěti let žili s rodiči v Malešicích společně s otcovými prarodiči. Jeho otec byl vyučeným horníkem a pracoval v Českých slévárnách v ČKD, později na parkovišti. Matka pracovala v drobném zboží, kde dělala účetnictví. Rodiče na něho kvůli práci neměli tolik času, takže ho často hlídala babička.

Nejblíže k umění měl jeho dědeček z maminy strany společně se strýcem Jaroslavem. Dědeček byl typografem a v dětství po něm chtěl, aby mu přemaloval pohlednice od Josefa Lady. Díky čemuž si k tomuto umělci vybudoval pozitivní vztah, přestože překreslování nejdříve v lásce moc neměl.

Okolo 6 let se s rodiči přestěhovali na sídliště Dáblice, kde si rád hrával s kamarády a trávil čas venku. Nastoupil na základní školu, kde si během hodin rád kreslil komiksy i jiné malůvky. Mimo jiné chodil do třídy např: s Richardem Genzerem.

Od mala si přál mít sestru. Není tudíž divu, že když se ho maminka, v té době už těhotná, v 9 letech zeptala, zda by chtěl raději psa nebo sestřičku, jeho odpověď byla zcela jednoznačná. A o pár měsíců později se z Petra Horáčka stal starší bratr jeho sestry Markéty.

Přestože rád kreslil už od útlého věku, do výtvarného ateliéru začal chodit až ve svých 14 letech. V 8. třídě si podal přihlášku na Střední odbornou školu výtvarnou na Hollarově náměstí. Jako druhou možnost zvolil obor zlatníka a na třetí přihlášku napsal obor kuchař/číšník. Štěstí mu přálo, takže se nakonec dostal na svůj vysněný obor a nastoupil tak na

Střední odbornou školu výtvarnou, dnes známou jako tzv. Hollarku. Zde dostal příležitost vyzkoušet si spousta výtvarných technik. Po maturitě se hlásil na Uměleckoprůmyslovou školu na ilustraci, kam se ale nedostal. Místo studia začal pracovat jako designér reklam pro drobné zboží v Praze. Zde si uvědomil, že se chce věnovat především malování, a proto se později se přihlásil na Akademii výtvarných umění. Přípravě na tuto vysokou školu věnoval spousta času. Navštěvoval např. kurz figury, na kterou chodil k panu Plačkovi, což se mu vyplatilo a byl přijat. Na Akademii často jezdili malovat do plenéru, což Petr Horáček miloval ze všeho nejvíce. Studoval zde rok a půl než 17. listopadu vypukla Sametová revoluce.

Už v 17. letech si našel podnájem. Svůj první ateliér měl v bytě na Kačerově po paní Hrbkové. Paní Hrbková byla matčinou známou z práce, která podlehla nemoci, ale ještě předtím byt vyklidila a dala jim klíče. Tento ateliér mu nakonec vydržel 8 let než se přišlo na to, že zde paní Hrbková už nebydlí a byt pak musel odevzdat.

Na vysoké škole se mimo jiné seznámil se svojí životní láskou Claire, která byla původem z Velké Británie. Claire získala stipendium, a tak se rozhodla vyzkoušet studium v Čechách. V roce 1994 se nakonec společně domluvili, že se přestěhují do Anglie, kde žijí do dnes a mají spolu dvě dcery Terezu a Cecilii. Kontakt s rodnou zemí Horáček ovšem neztratil a stále se do České republiky rád vrací.

5.2 Anotace knih použitých v praktické části

Psaní a ilustrování knih se začal Petr Horáček věnovat až po přestěhování se do Anglie, kdy zůstal doma se svými dcerami a jeho žena tak mohla vyučovat umění. Svou první knihu *Strawberries are red*, v češtině *Jahody jsou červené*, napsal v roce 2001, a vydalo mu jí nakladatelství Walker Books. Ve stejný rok získal i ocenění Cena roku pro začínající autory.

Jeho knihy jsou určené dětskému čtenáři. Většinu jich napsal nejprve v angličtině a k nám se dostaly až o pár let později, kdy byly nejdříve přeloženy a poté vydány v češtině. V dnešní době jsou jeho knihy už překládány i do jiných světových jazyků, jakými je třeba čínština či japonština.

Nahlédnout do Horáčkových knih je ráj pro oči, protože kromě psaní textů si je autor i sám ilustruje. Ilustrace jsou velmi propracované tak, aby byly nejen barevně líbivé, ale aby

do sebe i detailně zapadaly. Můžeme si tedy všimnou např: otvoru nebo výstřižku na stránce, který je funkční i pokud otočíme na další dvojstránku.

Knížky jsou velmi kvalitní nejen po grafické stránce, ale i po té obsahové. Já jsem se při jejich výběru řídila především příběhem, případně tématem, u kterého jsem měla pocit, že ho zvládnou dramaticky pojmout. Knih jsem si přečetla a prostudovala více, ale následně vybrala jen deset, ke kterým jsem realizovala dramatické lekce v praktické části práce. Některé knihy jsou totiž určené dětem nižšího věku než je věk předškolní. Těmi jsou např. knihy *Do pelíšku* nebo *Zvířecí počítání*, kde není úplně příběh.

5.2.1 Husa Líza

Husa Líza v Čechách vyšla jako druhá z Horáčkových knih v roce 2013. Příběhem nás provází husa Líza, která už nechce být stejná jako ostatní. Zamýšlí se tedy nad tím, co by dělala, kdyby byla třeba netopýrem, žirafou či klokanem. Nakonec se dostává ke lvovi, u kterého se pokouší zařvat stejně tak silně jako on, čímž ho probudí. Toho se Líza zalekne a vrací se zpět mezi ostatní husy. Další pokračováním je kniha *Husa Líza a vánoční hvězda* (Horáček, 2017).

5.2.2 Jak myška snědla měsíc

Příběh nás seznamuje s popletenou myškou, která si přeje vlastnit kousek měsíce. Druhý den ráno se jí přání vyplní, když najde před svojí dírou žlutý banán, o kterém si myslí, že je kouskem měsíce. Banán myšce velmi voní, a tak neodolá a chutná. Poté dostává strach, že kvůli ní už měsíc nebude nikdy kulatý, když jeho část snědla. Krtek s králíkem se ovšem myšku snaží přesvědčit, že se měsíc sníst nedá. Myška si však pořád myslí své a přesvědčit se nechá, až když večer na obloze vyjde měsíc (Horáček, 2020).

5.2.3 Kamarád pro medvěda

Knihy nás seznamuje s černým medvědem, který se cítí osaměle a rozhodne se najít si kamaráda. Vydává se tedy do lesa, kde se potkává s hnědým medvědem. Poté, co se vzájemně představí, zjistí, že jsou tady se stejného důvodu a domluví se, že budou hledat ve dvou. V průběhu hledání se více seznamují a postupně si spolu začnou hrát. Při hře na schovávanou se hnědý medvěd schová tak dobře, že se hnědý medvěd bojí, že už ho nikdy nenajde. Nakonec však vše dopadne dobře a z medvědů se stávají kamarádi (Horáček, 2022).

5.2.4 Modrý tučňák

Příběh o modrém tučňákovi nám otevírá téma odlišnosti od ostatních. Modrý tučňák se od zbylých tučňáků liší svou barvou, kvůli které se na něho ostatní dívají skrze prsty a nechtějí s ním trávit čas. Tučňák se tak cítí osaměle a vysní si v hlavě bílou velrybu, která by ho odvezla z jeho samoty pryč. Jednoho se rozhodne velrybě složit písničku, kterou zaslechne jiný tučňák. Ten se po pár dnech osmělí a modrého tučňáka osloví. Z tučňáků se následně stanou dobří kamarádi, kteří spolu tráví všechny čas. Když po nějakém čase bílá velryba dorazí ke břehům Antarktidy, nechce už modrý tučňák odjet pryč a zůstane se svým kamarádem (Horáček, 2019).

5.2.5 Nejkrásnější místo na světě

V knížce hledá zajíc odpověď na otázku, jaké je nejkrásnější místo na světě. Nejdříve se rozhodne zeptat svých kamarádů, kteří za nejkrásnější místo považují louku, na níž žijí. Medvěd ji má rád kvůli včelám a medu, králíci si zde rádi hrají na honěnou, ptáčkům se louka líbí kvůli vysokým stromům a kachna má ráda plavání v potoce. Zajíci však přijde zvláštní, že by nejkrásnějším místem byla obyčejná louka a rozhodne se navštívit sovu. Od ní místo odpovědi dostane radu, ať se vydá hledat odpověď do světa.

Ve světě zajíc objevuje sice spousta krásných míst, ale postupně mu dochází, že se v nich necítí tak dobře, jako mezi svými kamarády. Rozhodne se proto vrátit domů, kde se cítí dobře (Horáček, 2020).

5.2.6 Nejlepší dárek

Knihou Nejlepší dárek nás provází dva kamarádi Tom a Mot, kteří mají narozeniny ve stejný den. Jeden dá k narozeninám kamarádovi kuličku a druhý peříčko. Poté se začnou předhánět v dárcích, které by jeden druhému nejradši dali. Z jejich představ je vytrhne až déšť, který mají kamarádi rádi, a jdou si hrát ven. Večer pak přemýšlí v postýlkách o celém narozeninovém dni, který prožili. Nakonec dochází k závěru, že byl pro ně den strávený společně, tím nejlepším dárkem (Horáček, 2023).

5.2.7 Nenažraná koza

Příběh nás seznamuje s nepoučitelnou kozou, která se už nechce pást, a tak se rozhodne ochutnat jídlo, které jedí ostatní zvířata na farmě. Začne psími granulami, pomejemi, mlékem a sní dokonce i farmářovo spodní prádlo. Ze všech těch věcí se jí udělá tak moc zle,

že se z toho týden léčí. Koza se ovšem nepoučí, takže když už jí je dobře, začne znovu jíst to, co nemá (Horáček, 2019).

5.2.8 O myšce, která se nebála

V této knize se myška rozhodne jít do lesa, přestože ji krtek s králíkem varují. Myška však nemá pocit, že by byl les nebezpečný a kamarádům tvrdí, že se ničeho nebojí. V lese se setkává s vlkem, medvědem a losem. Myška se jich nebojí, ba dokonce se jich i ptá, zda si s ní nechtějí hrát. Zvířata jsou ale zabraná do své činnosti, tudíž myšce ani neodpoví. Myška tedy pokračuje dál až dojde k domečku, který se rozhodne prozkoumat. V domku ji čeká malé kotě, kterého se myška zalekne a utíká co nejrychleji domů (Horáček, 2019).

5.2.9 Papuchalk Petr

Kniha vypráví příběh o dvou papuchalcích, kterými jsou Petr a Pavel. Kamarádi se jednoho dne vydají potápět, ale nevšinou si včas náhlé bouře, a Petr se ztratí. Je unášen dál větry po moři, až se nakonec dostane na velrybu. Ta mu nabídne svou pomoc, poté co jí odvypráví svůj příběh. Podle Petrova popisu velryba ale nepochopí, že je Pavel také papuchalek. Z toho důvodu ho vozí po ostrůvcích, na kterých žijí jiní ptáci, např. papoušci, tukani či tučňáci. Nakonec se jim však podaří po pár dnech najít i ostrov s papuchalky, kde se znovu Petr setkává s Pavlem (Horáček, 2013).

5.2.10 Slon

Kniha je o chlapci, který si touží zahrát fotbal, ale babička ani děda na něho nemají čas. Napadne ho tedy, že by se zeptal svého slona. Ten si s ním zahraje rád, ale nadělají u toho spousta nepořádku. Dědečkovi pošlapají záhonky, v koupelně nacákají vodu a nechají po sobě úplnou spoušť. Oba prarodiče se pak chlapce ptají, kdo takový nepořádek udělal. Kluk jim odpovídá, že za to může slon, ale ani jeden mu to moc nevěří. Chlapci je z toho smutno a chce být sám. V tu chvíli se k chlapci zase vrací slon, kterému se omluví, že na něj žaloval a jdou si spolu opět hrát. Na konci se chlapec probouzí v posteli. Kniha nám otevírá mimo jiné i téma imaginárního kamaráda, kterého si děti občas vymyslí (Horáček, 2021).

PRAKTICKÁ ČÁST

6 Cíl praktické části

Cílem praktické části bakalářské práce je vyzkoumat dramatický potenciál knih od autora Petra Horáčka při práci s dětmi předškolního věku. Zda jsou knihy vhodné pro dramatickou výchovu při práci s dětmi v mateřské škole, ať už po stránce příběhové, tematické či obrazové.

6.1 Výzkumné otázky

Výzkumné otázky jsem si položila čtyři:

- Mají knihy Petra Horáčka dramatický potenciál pro práci v dramatické výchově s dětmi předškolního věku?
- Jsou lekce pro děti srozumitelné a vystavěné adekvátně k jejich věku, budou schopné odpovědět na doplňující otázky k příběhu?
- Vyskytují se v knihách podobná témata?
- Zvládnou děti realizovat dramatické lekce v heterogenní třídě při větším počtu dětí nebo je lepší s nimi pracovat v menších skupinách?

6.2 Metody výzkumu

V praktické části bakalářské práce realizuji akční výzkum, v němž využívám metody zúčastněného pozorování, polostrukturovaného rozhovoru a evaluaci lekce.

Pozorování je kvalitativní metoda, při které si výzkumník předem určí, na co se zaměří. Kořátková s Průchou (2013, s. 178) píše, že pozorováním můžeme sledovat reálný průběh daných procesů, případně činnosti jednajících osob. V této práci je využito zúčastněné pozorování, při kterém je výzkumník součástí skupiny, která je zkoumána.

Polostrukturovaný rozhovor spadá také mezi kvalitativní metody. Výzkumník si předem stanoví okruh otázek, na něž se chce ptát, ty ovšem nemusí být pokládány v neměnném pořadí. Rozhovor lze vést individuálně nebo ve skupině, pokud je malý počet respondentů. V této práci probíhá rozhovor s každým respondentem zvlášť. Otázky jsem pokládala vždy tři. Při práci s celou třídou jsem se ptala deseti dětí a dbala jsem na rovnoměrné věkové

zastoupení. V případě, že jsem pracovala pouze se skupinou předškoláků, kterých bylo méně, tak jsem se ptala všech.

Evaluační patří mezi kvalitativní metody. Využívám jí ke zhodnocení průběhu jednotlivých lekcí a celkovému vyhodnocení výzkumných otázek.

7 Mateřská škola

Pro realizaci praktické části jsem si vybrala mateřskou školu, ve které sama první rokem pracuji. Jedná se o mateřskou školu na Praze 8, která patří do sítě mateřských škol podporující zdraví. Je zřízena obcí Libeň a svou funkci předškolního zařízení plní již od roku 1904, tudíž patří mezi nejstarší v Čechách. Celková kapacita je 125 dětí, které jsou rozděleny do pěti tříd. Třídy jsou heterogenní neboli věkově smíšené pro děti od 3 do 6 (7) let a jsou uspořádány, pokud možno tak, aby byly i genderově vyvážené. Z pedagogické sboru je zde zaměstnáno 13 pedagogických pracovníků, z toho 11 učitelek, 1 ředitelka a 1 učitel, dále pak dvě asistentky pedagoga. Z nepedagogických pracovníků 1 vedoucí školní jídelny, 3 kuchařky, 1 uklízečka a 1 školnice.

7.1 Charakteristika mateřské školy

Mateřská škola má tři nadzemní podlaží a jedno podzemní. V suterénu je zázemí kuchyně a sociály, které děti využívají při pobytu na zahradě. Také se zde nachází tři místnosti, z nichž jedna je prázdná a zbylé dvě se využívají při tvořivých setkání s rodiči a jako místnost, kde obědvá pedagogický sbor i personál. V přízemí se nachází šatny, společná jídelna, ve které se třídy střídají dle rozpisu. Dále se zde nachází jedna třída se sociálním zařízením a vlastní terasou, a také herna, do níž se scházejí děti, které do mateřské školy přijdou před 7:45.

V prvním patře je ředitelna, kabinet pro pedagogiky, sklad výtvarných potřeb, tělocvična, malá herna, dvě třídy s vlastními sociály a společná ložnice. Ve druhém patře se nachází zbylé dvě třídy se sociály, společná ložnice, denní místnost a byt paní školnice.

Vzhledem k tomu, že se jedná o starší budovu, tak třídy nejsou moc prostorné, ale je zde snaha využít prostor na maximum. Např: každá třída má své patro, které děti mohou během dne využívat. Zároveň mohou čas trávit i na chodbě po domluvě s učitelkou, kde se nachází spousta herní prvků na stěnách, klouzačka či horolezecká stěna.

Zahrada je pomyslně rozdělena na spodní a horní z důvodu lepší organizace, dvě třídy jsou na horní a tři na dolní. Pro děti skýtá zahrada mnoho možností, jsou zde dvě prolézačky s klouzačkami, dvě písková hřiště, proutěné domky, horolezecké stěna, lanový kolotoč a hřiště s vodními prvky. Dále hřiště se sítěmi, namalované chodníkové hry, záhonky a jezírko

pro pozorování ryb. Pro hračky, míče, koloběžky aj. si děti chodí do hračkárny, která je také umístěná v prostorách zahrady. Také je na zahradě pítka, z něhož se děti mohou v případě potřeby napít.

Vzhledem ke společné jídelně je denní harmonogram upraven pro třídy dle pater tak, aby se stihly třídy vystřídat na jídlo. Ovšem krom doby jídla se dá harmonogram v případě potřeby aktuálně upravit.

Mezi 6:30 – 7:45 se děti scházejí v herně, v 7:45 se pak přesunou děti do tříd s třídními pedagogy a postupně dochází zbytek dětí až do 8:30. Mezi 8:45 – 9:15 probíhá dopolední svačina. Následně se děti vracejí do tříd, kde mají volnou hru a mohou využít i nabízených činností. Okolo 9:15 až 9:30 se společně uklidí třída a poté následuje komunitní kruh a řízená činnost. V 10:00 se odchází na zahradu, ze které třídy postupně odcházejí na oběd: 2. patro má oběd od 11:30 do 12:00, 1. patro od 12:05 do 12:45 a přízemí od 12:10 do 12:45. Po obědě se pak mladší děti ukládají k odpočinku do ložnice, pokud neusnou, tak po hodině mohou vstávat. Předškoláci jdou relaxovat na patro a následně se věnují činnostem zacíleným na jejich věkovou skupinu. Mezi 14:15 až 14:45 probíhá odpolední svačina. Po svačině se jde v případě příznivého počasí ven. Pokud to počasí nedovolí, tak se zůstává na třídách, kde mají děti volnou hru nebo mohou využít z nabízených činností. Okolo 16:00 se podle počtu dětí schází do herny, kde si je rodiče mohou vyzvednout do 17:00.

7.2 Charakteristika třídy

V této třídě jsou dvě třídní učitelky a celkově je ve třídě zapsáno 25 dětí, z toho 9 předškoláků, 7 dětí ze střední věkové skupiny a 9 dětí z mladší věkové skupiny. Průměrná denní docházka je okolo 15 až 20 dětí. Třída se nachází ve 2. patře, tudíž je více tlačena časem, protože chodí na jídlo dle harmonogramu jako první. Časový tlak se často projevuje i na dětech, které by ráno většinou potřebovaly více prostoru pro volnou hru a tím, že nejsou dostatečně „vyhráté“, pak mají větší problém soustředit se v ranním kruhu. Na druhou stranu třída patří aspoň mezi ty prostornější, takže děti mají více místa pro hru a jiné tvoření.

Třída má vlastní sociální zařízení rovnou u třídy, tudíž děti nemusí chodit přes chodbu. V prostoru třídy je vestavěno patro, z něhož vychází skluzavka. Při volné hře slouží patro jako čtenářský a herní koutek, po obědě na něm odpočívají starší děti (předškoláci). Pod patrem se nachází „kuchyňka“ a v centru třídy je klavír. Ve třídě je mnoho druhů stavebnic,

puzzle, edukačních her, dětských knih, kostýmů i hudebních nástrojů. Dále jsou ve třídě tři stoly různých velikostí pro všechny tři věkové kategorie a spousta výtvarných potřeb, z nich většinu mohou používat děti dle svých potřeb.

S dramatickou výchovou se děti setkávají spíše okrajově, většinou pouze při práci s knihou či příběhem, během které učitelky někdy využijí dramatických technik a metod. Jednou si předškoláci zkusili zahrát mladším dětem děj pohádky O zvířátkách a loupežnících s pomocí paní učitelky, která hrála roli vypravěče.

8 Vlastní výzkum – dramatické lekce

Dohromady jsem zrealizovala 10 lekcí a na každou lekci jsem použila jednu knihu od Petra Horáčka. Lekce jsou uspořádané abecedně a všechny jsem realizovala ve stejné skupině dětí. U pěti z nich jsem pracovala s celou třídou, tedy s dětmi věkově od 3 do 6 let. Zbylých pět lekcí jsem realizovala pouze s předškoláky ve věku 5 až 6 let.

8.1 Husa Líza

8.1.1 Organizační podmínky

Námět: Petr Horáček – Husa Líza, Portál 2012

Časový rozsah: 30 – 40 min

Věková skupina: 3 – 6 let

Téma: V čem jsme si podobní?

Cíle

- **dramatické:**
  - Dítě se seznámí s technikou horké židle.
  - Dítě si osvojí techniku zrcadlo.
  - Dítě se zvládá pohybovat v dramatickém prostoru.
  - Dítě vstupuje do role a zvládne ji rozehrát.
- **osobnostní:**
  - Dítě dokáže verbálně i neverbálně vyjádřit chování zvířete.
  - Dítě zvládá pohyb jen určitou částí těla.
  - Dítě dokáže na chvíli své tělo zastavit a zklidnit.
- **sociální:**
  - Dítě si rozvíjí sociální porozumění.
  - Dítě se učí naslouchat druhým.

Pomůcky: kniha Husa Líza od Petra Horáčka, triangl, židle, rumba koule, xylofon

8.1.2 Struktura dramatické lekce

1. ČETBA (navození tématu)

- **Pomůcky:** kniha Husa Líza od Petra Horáčka
- **Popis činnosti:** Děti sedí v kruhu a učitelka ukáže dětem z knihy str. 1. – 2.
  - **Učitelka:** *„Byla jednou jedna husa a ta se jmenovala Líza. Měla dlouhý krk, oranžový zobák i nohy. Jinak byla celá bílá. Pokaždé, když se rozhlédla okolo sebe, tak ji trápilo, že je stejná jako všechny ostatní husy.“*
  - **Učitelka:** *„V čem jsme si my podobní? Je na nás něco stejného, co máme všichni společné?“*

2. JSEM STEJNÁ (zrcadla)

- **Pomůcky:** triangel
- **Popis činnosti:** Děti vytvoří dvojice, ve kterých se jeden pomalu pohybuje a druhý jeho pohyb opakuje, jako by byl jeho odrazem v zrcadle. Na cinknutí triangu se role prohodí.

3. CO BYCH BYLA, KDYBYCH BYLA (horká židle)

- **Pomůcky:** židle
- **Popis činnosti:**
  - **Učitelka:** *„Husa Líza, ale chtěla být jiná než ostatní a tak se rozhodla, že si zkusí být nějakým jiným zvířetem. No jo, ale jaké zvíře bych si tak měla vyzkoušet, zamyslela se.“*
  - Dáme židli do kruhu. Dítě, které si na židli sedne, se stává husou Lízou a reaguje slovně nebo pantomimicky na podněty od dětí. Ostatní děti vymýšlí, kterým zvířetem by se husa Líza mohla stát, aby nebyla stejná jako husy. Poté se děti prostřídají a husou Lízou se stává někdo jiný.

4. ČETBA (vyprávění)

- **Pomůcky:** kniha Husa Líza od Petra Horáčka
- **Popis činnosti:** Učitelka dětem čte, která zvířata si husa Líza vyzkoušela v knížce a proč, dokud se nedostane ke lvovi, s. 3. – 18.

5. LEV (sochy, pantomima, improvizace)

- **Pomůcky:** rumba koule
- **Popis činnosti:** Děti se pohybují do rytmu rumba koule. Když učitelka přestane hrát, tak se děti zastaví jako sochy, aby si jich nevšiml lev, který se občas ze svého spánku probudí.
- **Učitelka:** „*Husa Líza pak ale omylem šlápla lvovi na ocas, což ho probudilo. Naštvaně se po ní ohnal a pak se za ní rozeběhl, aby ji chytil. Husa Líza se strašně lekla a začala utíkat pryč.*“

6. HUSA SE VRACÍ (narativní pantomima)

- **Pomůcky:** trianql
- **Popis činnosti:** Děti se pohybují podle popisu učitelky, na cinknutí triangu se změni pohyb.
- Husa Líza:
  - se vyhýbá lvovi
  - utíká
  - skáče
  - letí
  - zastavuje
  - sedne si
  - lehne si

7. RELAXACE (vyprávění)

- **Pomůcky:** xylofon
- **Popis činnosti:** Učitelka dovypráví příběh, během kterého může občas zahrát na xylofon. Děti sedí na koberci nebo se mohou položit.
- **Učitelka:** „*Husa doběhla domů až k ostatním husám, kde jí lev nemohl rozeznat, protože všechny husy pro něho vypadaly stejně. A husa Líza nakonec zjistila, že někdy je fajn, když je v něčem stejná.*“

8. REFLEXE (reflexe)

- **Pomůcky:** žádné
- **Popis činnosti:** Děti se posadí na koberec a učitelka se ptá na otázky.
  - **Učitelka:** „*Co se vám líbilo nejvíce?*“
  - **Učitelka:** „*Máme něco společného?*“

8.1.3 Reflexe dramatické lekce

S navozením tématu nebyl problém, protože ten den bylo pouze 15 dětí, takže se jim dobře sedělo v kroužku. Na otázku: *Co máme společné?* děti říkaly především části těla, starší děti ještě zmiňovaly, že všichni chodíme do školky.

Činnost *Jsem stejná*, kdy děti měly napodobovat pohyby kamaráda, se vydařila, tak jak jsem očekávala. Starším dětem nedělala potíže. Mladší děti se snažily kamaráda napodobit, ale občas se stalo, že někdo chtěl být najednou v roli toho, kdo vede, tudíž pak chyběla role toho, kdo zrcadlí.

Horká židle aneb aktivita – *Co by husa Líza dělala, kdyby byla...* děti velmi zaujala. Plánovala jsem, že děti budou spíše popisovat, co by jako dané zvíře dělaly, ale děti volily především pantomimické ztvárnění. Předškoláci si chtěli hned vyzkoušet roli Lízy. Mladší děti se po chvíli také osmělily a chtěly se zapojit. Akorát tedy mladší děti po posazení na židli spíše říkaly, čím by chtěly být. Zvíře většinou předvedly až po vyzvání anebo vůbec. Mezi zvířaty, která děti říkaly, padl např: krokodýl, kočka, žirafa, had, pes.

Aktivitu Lev jsem v průběhu pozměnila. Myslela jsem si, že budu pouze hrát a ve chvíli, kdy přestanu, tak se děti zastaví. Děti se mě po vysvětlení pravidel začaly ptát, zda mohou být lvem. Nakonec tedy činnost probíhala tím způsobem, že jedno dítě bylo uprostřed (lev) a ostatní okolo něho tancovaly. Ve chvíli, kdy jsem přestala hrát, se zastavily a lev si zkontroloval, zda se někdo nehýbe. Ten, kdo se pohnul pak šel dělat lva.

Narativní pantomima dětem nedělala moc velké problémy. Starší děti vymýšlely pohyby co nejrůzněji a mladší po nich většinou opakovaly.

8.1.4 Otázky k rozhovoru

1. Jaké zvíře byla Líza? (husa)
2. Jaké zvíře si Líza vyzkoušela? (zvíře z aktivity č. 3)
3. Před kým Líza utíkala? (lev)

8.1.5 Vyhodnocení rozhovoru

Na první otázku mi odpovědělo správně sedm dětí, jedno řeklo krokodýl a zbylé dvě nevěděly. U druhé otázky jsem brala jako správnou odpověď jakékoli zvíře z aktivity č. 3. Osm dětí mi odpovědělo správně s tím, že nejčastěji zmiňovaly krokodýla a kočku. Jedno mi odpovědělo netopýra, který se objevil v knížce, ale nikdo ho nepředváděl. Poslední dítě odpověď neznalo. Na třetí otázku mi odpovědělo správně devět dětí a jedno dítě místo lva řeklo krokodýla.

8.2 Jak myška snědla měsíc

8.2.1 Organizační podmínky

Námět: Petr Horáček – Jak myška snědla měsíc, Portál 2020

Časový rozsah: 45 min

Věková skupina: 3 – 6 let

Téma: Každý se někdy splete

Cíle:

- **dramatické:**
  - Dítě zvládne přijmout zástupné předměty a zacházet s nimi.

- Dítě si osvojí narativní pantomimu.
- Dítě zvládne vstoupit do role.
- **osobnostní:**
  - Dítě si zlepšuje verbální komunikační schopnosti.
  - Dítě se dokáže déle soustředit.
- **sociální:**
  - Dítě si osvojuje schopnost vcítění se do druhého.
  - Dítě se učí naslouchat druhým.

Pomůcky: pytlík + věci (banán, klíč, sponka, tužka, štětec, hrací kostka, hrneček, prstýnek, autíčko...), kniha Jak myška snědla měsíc od Petra Horáčka, xylofon, triangl, kartonová myška, krtek a králík, kus šedivé myší látky, čtvrtky A5, žluté a modré voskovky, křídly a suché pastely, nůžky, lepidlo, velký papír A2

8.2.2 Struktura dramatické lekce

1. KOUZELNÉ VĚCI (práce s rekvizitou, improvizace)

- **Pomůcky:** pytlík na věci a v něm banán, klíč, sponka, tužka, štětec, hrací kostka, hrneček, prstýnek, autíčko...
- **Popis činnosti:** Děti sedí v kruhu na koberci. Učitelka pošle dětem pytlíček, ve kterém jsou různé předměty, aby si ho mohly osahat. Děti poté říkají nápady, co by v pytlíčku mohlo být. Učitelka nakonec začne předměty vytahovat a položí je doprostřed mezi děti a řekne:
  - **Učitelka:** „*Představte si, že by tyto věci měly kouzelnou moc – co všechno by mohly umět?*“
  - Kdo má nápad, tak si vezme předmět do ruky a řekne jeho kouzelnou moc.
  - **Učitelka:** „*A mohly by i plnit přání? Já znám jeden příběh o myšce, která si strašně moc přála kousek měsíce.*“

2. NOC (vyprávění)

- **Pomůcky:** kniha Jak myška snědla měsíc od Petra Horáčka
- **Popis činnosti:** Děti si lehnou na koberec tak, aby jim to bylo příjemné. Kdo chce, tak si může zavřít oči. Učitelka čte knížku, str. 1. – 4. nebo jí může vyprávět.
  - **Učitelka:** *„Byl večer a malá šedivá myška se zrovna začala ukládat ke spánku. Lehla si do své postýlky, kde se pořádně zavrtala do peřinky. A koukala na měsíc, který jí svítil do její myší díry. Myška si pomyslela, jak je ten měsíc krásný. Ještě předtím, než usnula, přemýšlela nad tím, jak by ráda měla kousek měsíce pro sebe.“*

3. MYŠKA SE PROBUDILA (narativní pantomima)

- **Pomůcky:** xylofon, triangel
- **Popis činnosti:** Učitelka přejede po xylofonu a vypravuje dál.
  - **Učitelka:** *„Ráno začali zpívat ptáčci (xylofon) a myška se začala probouzet. Vyskočte myšky na nohy.“*
  - Děti vstanou a na cinknutí triangu předvádí, co myška ráno dělala. Učitelka dětem říká náměty činností. Postupně zapojuje děti do vymýšlení činností, které se dělají po probuzení. Aktivitu zakončí tím, že se jde myška podívat k oknu.
  - Myška se probudila a:
    - protáhla se
    - šla se obléknout
    - připravila si snídani
    - nasnídala se
    - vyčistila si zuby
    - učesala se
    - šla se podívat z okna

4. MĚSÍC (hra v roli, učitel v roli – práce s rekvizitou)

- **Pomůcky:** kartonová myška, banán, kus šedivé myší látky
- **Popis činnosti:** Děti se koukají z okna společně s kartonovou myškou, za kterou hraje učitelka. Myška za oknem vidí kus měsíce (banán, který si předem připraví učitelka na parapet). Děti si sednou do kroužku a učitelka položí banán doprostřed. Vyzve děti, ať se zamyslí nad tím, co by asi myška udělala s banánem. Kdo chce může si vzít kartonovou myšku nebo přes sebe dát kus šedivé látky a předvést to, co ho napadlo.
  - Následně učitelka dětem zahraje s myškou scénku podle knížky, kde si myška splete banán a myslí si, že jde o kousek měsíce. Měsíc jí však ale tak krásně voní, že neodolá a kousek ují, až má z měsíce jen půlku. Ovšem poté dostane strach, že měsíc snědla a teď už nebude svítit na obloze.

5. KRÁLÍK A KRTEK (spojení dramatické a výtvarné výchovy)

- **Pomůcky:** kartonový krtek, králík a myška, čtvrtky A5, žluté a modré voskovky, křídly a suché pastely, nůžky, lepidlo, velký papír A2
- **Popis činnosti:** Učitelka dohraje scénku, kdy za smutnou myškou přijdou její kamarádi krtek a králík. Ti se myšku snaží přesvědčit, že se měsíc nedá sníst. Kamarádi se zeptají i děti, zda se může měsíc sníst a zda myška opravdu měsíc snědla. Nakonec králík dostane nápad, že by mohli společně s dětmi myšce měsíc nakreslit, aby se přes den nebála a v noci, se pak spolu podívají na oblohu, jestli tam měsíc bude.
  - Děti si jdou sednout ke stolkům, kde každý nakreslí pro myšku měsíc, který se následně nalepí na velký papír. Společně noční oblohu.

6. REFLEXE (reflexe)

- **Pomůcky:** obrázky dětí, kartonová myška, krtek a králík
- **Popis činnosti:** V kroužku děti ukáží myšce své měsíce, kdo chce může jí i utěšit. Myška se pak dětí zeptá, jak se jim dnešní měsíční dobrodružství líbilo.

8.2.3 Reflexe dramatické lekce

Při realizaci lekce bylo ve třídě 19 dětí. První aktivita se moc nepovedla, protože začalo mladší dítě, které nepochopilo moje zadání, takže řeklo to, co by s věcí udělalo a ostatní se pak začaly přidávat. Snažila jsem se je přivést zpátky ke kouzelným předmětům tím, že jsem si vzala do ruky klíč a řekla jsem, že kdyby měl kouzelnou moc, tak by se sním daly odemknout všechny dveře. Starší děti se pak už začaly více chytat a vymýšlet své nápady.

Při narativní pantomimě, kdy měly děti předvádět podle popisu, co myška dělala se nejdříve trochu ostýchaly. Ovšem potom se nechaly vtáhnout do hry a vymýšlely i vlastní nápady, které myška může dělat po ránu, např: uvařit si palačinky, ustlat postel nebo si hrát.

Při hře v roli si na sebe chtěly vzít kostým myšky (kus látky) všechny děti, což mě překvapilo, protože jsem si myslela, že by to mohlo být někomu nepříjemné. Nejčastěji pak předváděly, že myška banán snědla, očuchala nebo se po něm sklouzla. Během této aktivity ale některé děti začaly trochu ztrácet pozornost, kterou se mi podařilo získat zpátky tím, že jsem začala za myšku hrát já.

U výtvarné činnosti děti nakonec strávily více času, protože chtěly udělat myšce, co nejhezčí měsíc. Takže jsem reflexi dělala průběžně během toho, co tvořily a chodila mezi nimi s kartonovou myškou.

8.2.4 Otázky k rozhovoru

1. Co si myška přála? (měsíc)
2. Co myška dělala, když se probudila? (alespoň jedna činnost z aktivity č. 3)
3. Kterí kamarádi myšce zlepšili náladu, když byla smutná? (krtek a zajíc)

8.2.5 Vyhodnocení rozhovoru

Na první otázku mi odpovědělo správně všech deset dětí. Děti buďto říkaly, že si myška přála kus měsíce nebo měsíc celý. U druhé otázky jsem za správnou odpověď brala jakoukoli činnost z aktivity č. 3. Byla jsem mile překvapená, že si děti pamatovaly více činností, a především i ti mladší. Jen jedno dítě odpovědělo, že myška snědla měsíc, který ovšem snědla později. Zbýlých devět odpovědí bylo správných. Poslední otázka dělala dětem největší problém, správně odpovědělo jen šest dětí. Tři děti mi odpověděly částečně jen jedno zvíře,

kterým byl zajíc a krtek si z nějakého důvodu popletly s ježkem. Jedno dítě mi řeklo, že odpověď vědělo, ale už jí zapomnělo.

8.3 Kamarád pro medvěda

8.3.1 Organizační podmínky

Námět: Petr Horáček – Kamarád pro medvěda, Albatros 2022

Časový rozsah: 30 – 40 min

Věková skupina: 3 – 6 let

Téma: Jak se s někým skamarádit

Cíle:

- **dramatické:**
  - Dítě se seznámí s asociačním kruhem, do kterého je schopné se zapojit.
  - Dítě je schopné přijmout zástupný předmět.
  - Dítě se seznamuje s učitelem v roli.
- **osobnostní:**
  - Dítě je schopné se zvukově vyjádřit.
  - Dítě je schopné spolupráce.
- **sociální:**
  - Dítě je schopné naslouchat druhým.
  - Dítě tvořivě přemýšlí, jak poradit druhému.

Pomůcky: dva plyšovní medvědi, židle, bubínek, kus hnědé látky, xylofon, triangel

8.3.2 Struktura dramatické lekce

1. MĚDVĚD (asociační kruh, navození tématu)

- **Pomůcky:** plyšák medvěda
- **Popis činnosti:** Učitelka pošle v kruhu dětem medvěda a koho k medvědovi něco napadne, tak to řekne nahlas.

2. PORAĎ MEDVĚDOVI (diskuse, zástupný předmět, učitel v roli)

- **Pomůcky:** židle, kus hnědé látky
- **Popis činnosti:** Učitelka si přes sebe dá kus hnědé látky a stává se medvědem. Medvěd se dětem představí a svěří se jim se svým trápením, že se cítí sám a rád by si našel kamaráda. Děti medvědovi radí, kde by se mohl s někým seznámit.

3. LES (alej, zvukový obraz)

- **Pomůcky:** dva plyšová medvědi
- **Popis činnosti:** Děti si stoupnou do dvou řad a snaží se vydávat zvuky podobné lesu. Medvěd si zkusí lesní uličkou projít. Poté se zařadí na konec a může si vyzkoušet projít jako medvěd uličkou někdo jiný.
  - Na konci činnosti se děti posadí a učitelka zahraje s plyšáky scénku, kdy se medvěd potká s druhým medvědem.

4. SEZNÁMENÍ (hra v roli)

- **Pomůcky:** bubínek
- **Popis činnosti:** Děti chodí volně po prostoru do rytmu bubínku. Když bubínek přestane hrát, tak se děti zastaví a seznámí se s nejbližším kamarádem. Podají si ruce a představí se jménem. Poté se zase pohybují podle zvuku bubínku.

5. HRAJEME SI SPOLU (improvizace, štronzo)

- **Pomůcky:** triangel
- **Popis činnosti:** Učitelka děti rozdělí do čtyř skupin, kdy v každé skupině mají děti vymyslet a předvést, co spolu medvědi dělali. Pokud děti nemohou nic vymyslet, tak jim může poradit námětem, např: hráli karty, pekli bábovku nebo rybařili. Poté děti rozehrají svou scénku před ostatními, dokud se neřekne sochy. V tu chvíli se děti zastaví a ostatní hádají činnost, kterou medvědi dělají.

6. ODPOČINEK (vyprávění)

- **Pomůcky:** xylofon
- **Popis činnosti:** Děti si lehnou na koberec a odpočívají, dokud je učitelka nepohladí.

- **Učitelka:** „*Medvědi byli po celém dni velmi unavení a tak se rozhodli, že si odpočinou na lesním paloučku. Chvilku ještě vzpomínali, co všechno přes den dělali, a nakonec z toho usnuli. (učitelka zahraje na xylofon) A spali až do rána. Když je sluníčko svými paprsky pohladilo, tak si sedli a protáhli se.*“

7. REFLEXE (reflexe)

- **Pomůcky:** žádné
- **Popis činnosti:** Děti se posadí na koberec a učitelka se ptá na otázky.
  - **Učitelka:** „*Co vás na dnešní pomoci medvědovi bavilo nejvíce?*“
  - **Učitelka:** „*Kde jste se seznámily vy, děti, s vaším kamarádem nebo kamarádkou?*“

8.3.3 Reflexe dramatické lekce

Lekci jsem realizovala s celou třídou a ten den přišlo 18 dětí. Z důvodu většího počtu dětí byla první aktivita pro děti těžší na udržení pozornosti, protože trvalo delší dobu, než si medvěda předaly a řekly své nápady.

Se zástupným předmětem se děti seznámily v této lekci poprvé a neměly s jeho přijetím problém. Takže mě braly jako medvěda, a ne jako učitelku. Mezi radami, kde se seznámit, děti uváděly školku, hřiště, louku, přírodu a les. Mladší děti často opakovaly nápady starších.

Alej dělala obtíže, především ve střídání se. Když totiž uličkou děti prošly, tak měly tendenci se vracet na začátek nebo projít nazpátek. Aktivitu jsem nakonec tedy předčasně ukončila. Ovšem vydávání zvuků, kterými děti les napodobovaly, šlo dobře. Nejčastěji zaznívalo šumění, houkání či zpívání ptáčků.

Další aktivita se povedla mnohem lépe, přestože se děti ze začátku ostýchaly. Pro rychlejší přijetí hry dětmi, jsem se sama zapojila jako medvěd. Když přestal hrát bubínek, tak jsem si podala s nejbližším dítětem ruku a řekla: „*Brum, brum, já jsem medvěd Sára.*“

Při činnosti č. 5. jsem děti rozdělila nakonec jen do tří skupin, ve kterých si měly vymyslet, co spolu medvědi dělali. Při realizaci ovšem předváděli činnosti více méně jen předškoláci, protože mladším to nebylo příjemné. Nakonec se aktivita přenesla do divadelního představení, kde ti, kteří nepředváděli, seděli na koberci a hádali činnost, kterou

kamarádi předvedli. Jedna holčička se ujala zvonění na triangel – jako tomu bývá v divadle. Nakonec se aktivita vyvedla hezky a děti, které se chtěly dramaticky realizovat dostaly prostor. Předváděly např: tančení, sbírání květin, stavění, rybaření, vaření.

Při relaxaci se většina dětí dokázala zklidnit a zvuk xylofonu tomu dopomohl. Následné pohlazení sluníčkem pro ně bylo nové.

8.3.4 Otázky k rozhovoru

1. Kdo hledal kamaráda? (medvěd)
2. Kde se medvědi seznámili? (v lese)
3. Na co si spolu medvědi hráli? (cokoli z aktivity 5.)

8.3.5 Vyhodnocení rozhovoru

Na první otázku odpovědělo všech deset dětí správně. U druhé otázky mi pouze šest dětí odpovědělo správně, že se medvědi seznámili v lese, tři odpověď neznaly a jedno mi odpovědělo, že se potkali ve školce. Za to nejspíš může aktivita alej, která nevyšla podle plánu. U poslední otázky jsem brala jako správnou odpověď jakoukoli činnost, kterou děti převáděly v aktivitě č. 5. Správně mi odpovědělo sedm dětí a zbylé tři odpověď neznaly.

8.4 Modrý tučňák

8.4.1 Organizační podmínky

Námět: Petr Horáček – Modrý tučňák, Albatros 2019

Časový rozsah: 30 – 40 min

Věková skupina: 5 – 6 let

Téma: V čem jsme si podobní?

Cíle

- **dramatické:**
  - Dítě si osvojí techniku tvůrčího psaní.
  - Dítě se se zvládne pantomimicky vyjádřit při narativní pantomimě.
  - Dítě dokáže vstoupit do role.

- **osobnostní:**
  - Dítě si rozvíjí tvořivost a zvládne vymyslet část písničky.
  - Dítě je schopné podle hmatu určit předmět nebo jeho povrch.
- **sociální:**
  - Dítě si rozvíjí toleranci a empatii vůči druhým.
  - Dítě je schopné kooperace s ostatními dětmi.

Pomůcky: pytlík, plyšák tučňáka, tuba modré barvy, triangel, kniha Modrý tučňák od Petra Horáčka, tužka a papír

8.4.2 Struktura dramatické lekce

1. HMATOVÝ PYTLÍK (navození tématu, diskuse)

- **Pomůcky:** pytlík, plyšák tučňáka, tuba modré barvy
- **Popis činnosti:** Děti sedí v kruhu a učitelka dětem pošle hmatový pytlík, ve kterém je plyšový tučňák a tuba modré barvy. Určí se pravidla, že věci necháváme v pytlíku, můžeme si je osahat, ale nevyndáváme je ven a ani neříkáme nahlas, co je uvnitř, dokud se nevrátí pytlík zase k prvnímu. Následně děti říkají, co by mohlo být uvnitř. Poté se pro kontrolu věci vyndají.
  - **Učitelka:** „*Tak jsme v pytlíku měli plyšového tučňáka a modrou barvu, napadá někoho proč?*“

2. ČTENÍ (vyprávění)

- **Pomůcky:** kniha Modrý tučňák od Petra Horáčka
- **Popis činnosti:** Učitelka dětem ukáže knížku, ze které přečte nebo odvypráví str. 1. – 6.
  - **Učitelka:** „*V jižních krajích se jednoho dne narodil tučňák, který byl oproti ostatním tučňákům jiný, protože byl modrý. Vzhledem k tomu, že modří tučňáci moc často k vidění nejsou, tak ostatní tučňáci nechtěli uvěřit, že je modrý tučňák opravdovým tučňákem. Tučňák, ale uměl všechno, co má správný tučňák umět, a dokonce mu šlo chytání ryb ze všech nejlépe.*“

3. TUČŇÁCI (narativní pantomima)

- **Pomůcky:** bubínek
- **Popis činnosti:** Děti se pohybují jako tučňáci dle popisu učitelky.
  - Tučňáci:
    - chodí
    - plavou
    - potápí se
    - chytají ryby
    - hrají si
    - chodí si odpočinou

4. SEN (tvůrčí psaní)

- **Pomůcky:** tužka, papír
- **Popis činnosti:**
  - **Učitelka:** *„Přestože se choval jako tučňák, tak ho ostatní tučňáci neměli moc rádi kvůli jeho modré barvě a nikdo si s ním nechtěl hrát. Cítil se sám, a proto chodil brzo spát. Vždycky když usnul, tak ho ve snu navštívila bílá velryba. Jednoho dne se rozhodl, že bílé velrybě složí písničku, kterou jí přivolá k sobě.“*
  - Děti pomáhají vymyslet slova, která by mohl tučňák ve své písničce použít a učitelka jejich nápady zapisuje na papír. Nakonec slova společně poskládají do písničky.

5. ZPÍVÁM VELRYBĚ (navození prožitku v simulovaných podmínkách, relaxace)

- **Pomůcky:** látka
- **Popis činnosti:** Děti zpívají velrybě píseň a u toho pohybují látkou, kterou drží každý na jejím okraji. Když si děti text pamatují, tak si mohou postupně lehnout na zem, kdy ostatní zpívají píseň a pohupují látkou nad kamarádem. Děti tak mají možnost si pořádně prožít tučňákovu snění.

6. NECHOĎ PRYČ (vnitřní hlasy, hra v roli)

- **Pomůcky:** plyšový tučňák

- **Popis činnosti:**

- **Učitelka:** „*Když tučňák dozpíval svou píseň o bílé velrybě, otevřel jedno oko a zjistil, že na něho kouká jiný tučňák. Obyčejnému tučňákovi se totiž velmi líbilo, jak umí modrý tučňák zpívat, a tak mu to přišel říct. Od té doby se z tučňáků stali dobří kamarádi. Ovšem jednoho dne se u břehu objevila opravdová bílá velryba, o které se modrému tučňákovi dříve zdálo. Ta mu řekla, že připlavala, aby s ní mohl odjet, jak si přál, akorát jí to trvalo delší dobu. Tučňák si teď už ale nebyl jistý, zda chce pořád pryč.*“
- Děti se mají zamyslet nad tím, co se tučňákovi honilo hlavou nebo co by mohl velrybě odpovědět. Ten, kdo bude mít nápad si vezme plyšového tučňáka a řekne svou myšlenku nahlas.

7. MÁM NA TOBĚ RÁD (vyjadřovací schopnosti, empatie)

- **Pomůcky:** kartonové srdíčko

- **Popis činnosti:**

- **Učitelka:** „*Modrý tučňák nakonec neodjel a zůstal na Antarktidě se svým kamarádem, kterému nezáleželo na tom, jak vypadá, ale jaký je.*“
- Děti sedí v kruhu a mají se zamyslet nad tím, co mají na jiném kamarádovi rádi. Když mají rozmyšleno, povědí to kamarádovi a podají mu srdíčko.

8. REFLEXE (reflexe)

- **Pomůcky:** žádné

- **Popis činnosti:** Děti se posadí na koberec a učitelka se ptá na otázky.

- **Učitelka:** „*Co se vám líbilo nejvíce?*“
- **Učitelka:** „*V čem se lišíme od ostatní?*“
- **Učitelka:** „*Zvládnete něco, co nesvede nikdo jiný?*“

8.4.3 Reflexe dramatické lekce

Lekci jsem realizovala pouze s předškoláky, kterých ten den bylo 6. Při aktivitě Hmatový pytlík měly některé děti tendenci „omylem“ nakouknout dovnitř, ale nikdo ven žádný předmět nevyndal. Překvapila mě reakce dětí, když si osahávaly barvu v tubě. Většina totiž předpokládala, že se jedná o zubní pastu nebo krém. Barvu v tubě si tipnul jen jeden chlapeček.

U narativní pantomimy jsem dala dětem možnost vymyslet, co by tučnáci mohli dále dělat. Děti přišly s tím, že se mohou klouzat po břiše a objímat.

Z aktivity, ve které jsem použila techniku tvůrčí psaní, jsem měla trochu strach, a tak jsem si před lekcí ještě raději připravila pár veršů. Děti mě ovšem překvapily a vymyslely toto:

„Tuč, tuč, tuč,

já jsem malý tučnáček.

Tuč, tuč, tuč,

nechci být už sám.

Tuč, tuč, tuč

velrybko pojd' ke mně.

Tuč tuč tuč

velrybko pojd' sem.“

Následné zpívání velrybě bylo velmi vydařené. Děti neměly potřebu s látkou rychle hýbat a líbilo se jim to tak moc, že mě přemluvily, abych si to šla také zkusit.

Při další činnosti, kdy jsem pracovala s vnitřními hlasy, se chtěly zapojit jen tři děti. Jedno dítě řeklo, že chce tučnáka odjet s velrybou. Druhé dítě řeklo, že je tučnáka už šťastný, protože má kamaráda. Třetí dítě přišlo s tím, že tučnáka přemýšlí nad tím, zda by se na velrybu vešel i se svým kamarádem.

U další aktivity měly děti říkat, co mají na druhém rádi. Začala jsem jako první a řekla jsem, že se mi na dítěti líbí, jak umí pomáhat mladším kamarádům. Děti poté zmiňovaly,

že se jim líbí, jak kreslí, zpívají, jaké mají oblečení, vlasy a jedno dítě řeklo, že má na druhém rádo, když si spolu hrají.

8.4.4 Otázky k rozhovoru

1. Proč si s tučňákem nikdo nechtěl hrát? (byl modrý, jiný)
2. Komu tučňák zpíval písničku? (velrybě)
3. Zůstal tučňák nakonec sám? (ne, našel si kamaráda)

8.4.5 Vyhodnocení rozhovoru

Z odpovědí jsem usoudila, že se jednalo o poměrně úspěšnou lekci, na které měl svůj podíl nejspíše i malý počet dětí. Na první otázku mi odpovědělo správně všech šest dětí. Druhou otázku zodpověděly také všechny děti správně. U třetí jsem od dětí dostala pět správných odpovědí a jedno dítě odpověď neznalo.

8.5 Nejkrásnější místo na světě

8.5.1 Organizační podmínky

Námět: Petr Horáček – Nejkrásnější místo na světě, Portál 2020

Časový rozsah: 45 min

Věková skupina: 3 – 6 let

Téma: Kde se cítím dobře

Cíle:

- **dramatické:**
  - Dítě je schopné přijmout zástupný předmět, rekvizitu.
  - Dítě je schopné přijmout fiktivní prostředí.
  - Dítě si osvojí dramatické jednání a narativní pantomimu.
- **osobnostní:**
  - Dítě je schopné vyjádřit zvukem dané prostředí.
  - Dítě si osvojuje hodnoty míst, které má rádo.

- **sociální:**

- Dítě je schopné vyjádřit zvukem dané prostředí.
- Dítě si rozvíjí schopnost vcítění se do druhého.
- Dítě je schopné spolupráce ve skupině.

Pomůcky: kniha Nejkrásnější místo na světě od Petra Horáčka, plyšový zajíc, triangel, kus látky, na počet dětí kusy bublinkové fólie nebo igelitového pytlíku, bubínek

8.5.2 Struktura dramatické lekce

1. KNIHA (diskuse, vyprávění)

- **Pomůcky:** kniha Nejkrásnější místo na světě od Petra Horáčka

- **Popis činnosti:** Děti sedí v kroužku na koberci a učitelka jim ukáže úvodní stránku knihy. Děti přemýšlí nad tím, o čem by kniha podle obrázku mohla být.

- Poté učitelka začne knihu číst či vypravovat, str. 1. - 12.
- **Učitelka:** *„Zajíc seděl se svými dvěma kamarády králíky na kopci, ze kterého se koukali na svou louku, která byla krásná... A tak se zajíc zamyslel nad tím, zda je tohle to nejkrásnější místo na světě, a protože si nebyl jistý, zeptal se postupně všech svých kamarádů – králíků, medvěda, ptáček a kachny. (Všechna mu odpověděla, že je podle nich nejkrásnějším místem na světě jejich louka, ale každé z nich jí mělo nejraději z jiného důvodu.) – a protože tahle odpověď zajíce neuspokojila, rozhodl se vydat za sovou, která mu poradila, ať se vydá hledat odpověď na svou otázku do světa.“*

2. SEZNÁMENÍ SE ZAJÍCEM (učitel v roli – práce s rekvizitou)

- **Pomůcky:** plyšový zajíc

- **Popis činnosti:**

- **Učitelka:** *„Mě by tedy zajímalo, co zajíc ve světě zjistil, ale mohli bychom se ho zeptat – neviděl jste ho někdo?... Já jsem ho totiž dneska viděla přijít do školky.“*

- Učitelka předem schová ve třídě plyšového zajíce, kterého mají děti najít. Až ho najdou, tak se zajíc dětem představí – učitelka mluví za zajíce. Kdo chce, tak se může zajíci představit, podat ruku nebo si s ním jen zamávat.

3. VYDÁNÍ SE DO SVĚTA (improvizace)

- **Pomůcky:** plyšový zajíc, triangl
- **Popis činnosti:**
  - **Učitelka (zajíc):** *„Kamarádi a jak bychom se mohli vydat na cestu za nejkrásnějším místem? Čím jezdíte třeba vy, když jdete se školkou na výlet nebo s rodiči?“*
  - Děti říkají dopravní prostředky, které je napadnou. Následně se společně vžijí do role cestujících v dopravním prostředku, který si vyberou.

4. OVOCNÝ SAD (narativní pantomima)

- **Pomůcky:** plyšový zajíc
- **Popis činnosti:** Nejdříve děti se zajícem vystoupí z dopravního prostředku.
  - **Učitelka (zajíc):** *„Připravte se kamarádi příští zastávku budeme vystupovat. Příští zastávka: Ovocný sad. Kamarádi rychle pojd'te, ať to stihnete. Jéé, tady je spousta krásných stromů.“*
  - Po vystoupení se z dětí stanou stromy.
  - **Učitelka:** *„Představte si, že jste každý nějaký ovocný strom, můžete na vás růst jablka, hrušky, švestky a nebo třeba třešně. Zamyslete se, jaké máte kořeny, jak tlustý máte kmen a jaké máte větve. Zda jsou veliké a široké, úzké, směřují ke sluníčku.“*
  - Na cinknutí trianglem se děti pohybují podle toho, jak to v sadě vypadá, když:
    - zafouká lehce vítr
    - listy pošimrají broučci
    - je velký vítr

- je bouřka
- je noc
- svítí sluníčko

- **Učitelka (zajíc):** „*Teda tady je tak krásně, to by se tu hrálo dobře na honěnou. Škoda, že tu nemám kamarády králíky, těm by se zde určitě hodně líbilo.*“

5. LÉTACÍ KOBEREC (zástupný předmět)

- **Pomůcky:** kus látky, plyšový zajíc
- **Popis činnosti:** Zajíc vymyslí, že na další místo poletí létacím kobercem. Děti mají za úkol společně zajíce přenést v kusu látky a projít dveřmi tam i zpátky tak, aby zajíc nevypadl.

6. VODNÍ LAGUNA (ozvučená krajina)

- **Pomůcky:** plyšový zajíc, na počet dětí kusy bublinkové fólie nebo igelitového pytlíku
- **Popis činnosti:** Zajíc s dětmi dorazí do vodní laguny, kde si sednou a zaposlouchají se do zvuku vody.
  - **Učitelka (zajíc):** „*Jéé, kamarádi to vypadá, že jsme dorazili do vodní laguny. Slyšíte, jak tady zurčí voda a šumí vodopád? Pořádně se zaposlouchejte.*“
  - Zajíc dětem rozdá bublinkovou fólii, igelitové pytlík a společně se snaží napodobit zvuky vody.

7. STÝSKÁNÍ (hra v roli, vcítění)

- **Pomůcky:** plyšový zajíc
- **Popis činnosti:** Zajícovi se začne v laguně stýskat po kamarádech. Učitelka položí zajíce před děti na židli. Děti se snaží zajíce utišit tím, že mu pošeptají do ouška něco, co by mu zlepšilo náladu.

8. NÁVRAT (narativní pantomima)

- **Pomůcky:** bubínek
- **Popis činnosti:** Zajíc se vrací zpátky letadlem za kamarády a cestou letí okolo mraků, které ztvárňují děti. Učitelka hraje na bubínek a děti se pohybují za určitou částí těla podle rychlosti bubnování.

9. DOMOV (vyprávění)

- **Pomůcky:** plyšový zajíc, kniha Nejkrásnější místo na světě od Petra Horáčka
- **Popis činnosti:** Děti se posadí na koberec a učitelka dovypráví příběh, str. 25. – 28.
  - **Učitelka:** „*Zajíc už se nemohl dočkat až zase uvidí všechny své kamarády a tak utíkal, co nejrychleji domů. Když se pak se všemi po dlouhé cestě obejmul, tak si uvědomil, že nejkrásnější místo je to, kde jsou kamarádi.*“

10. REFLEXE (reflexe)

- **Pomůcky:** plyšový zajíc
- **Popis činnosti:** Učitelka nebo učitelka v roli zajíce se dětí v kroužku zeptá na otázky.
  - **Učitelka:** „*Máte vy místo, které je pro vás nejkrásnějším?*“
  - **Učitelka:** „*Co se vám nejvíce líbilo na dobrodružství se zajícem?*“

8.5.3 Reflexe dramatické lekce

Děti bylo ten den 15. Při navození tématu a přemýšlení nad úvodní stránkou si nejdříve děti myslely, že je čeká příběh o medvědovi. Hledání zajíce jim dalo zabrat, protože jsem ho schovala do jejich stavby, kterou ten den dostavěly. Zajíce většina dětí přijala dobře, akorát na něho chtěly pořád sahat. Proto jsem se nakonec skrze něj s každým přivítala, aby se ho mohly dotknout, podat si ruku nebo se obejmout, a já pak mohla začít s lekcí. Na cestu do světa děti vybraly tramvaj, kterou se pro ně stala již zmíněná stavba.

Další aktivita se velmi povedla a děti se do stromů postavily tak, že mezi nimi mohl plyšový zajíc probíhat.

Při činnosti Létací koberec nejdříve chtěly děti zajíce vyhazovat a pak chytat do látky. Ovšem zajíc je upozornil, že se takhle bojí, takže se děti snažily ho opatrně přenést.

Při aktivitě Vodní laguna se najednou děti úplně zklidnily, pravděpodobně to bylo i bublinkovou fólií. Každopádně se na činnost velmi soustředily a někteří pak začaly vydávat i bublající zvuky pusou. Když se pak zajíci začalo stýskat, tak ho šlo téměř každé dítě obejmout nebo mu pošeptat něco hezkého.

Pro rychlý návrat na louku děti zajíci doporučily letadlo. Původně jsem si myslela, že by zajíc letěl sám a děti by vytvořily mraky, kolem kterých by letěl. Jenomže děti chtěly letět se zajícem, takže si šly nastoupit do letadla (na patro). Tam si posedaly a jeden chlapeček se sám od sebe ujal role pilota, druhý opraváře a třetí nám dotankoval benzín. Z toho jsem byla mile překvapená. Nakonec se děti sklouzly po klouzačce dolů a vrátily se na louku.

Zajíce jsem pak nechala dětem k volné hře a šel s námi nakonec i na zahradu, kde mu děti mohly ukázat jejich nejoblíbenější místa na hraní.

8.5.4 Otázky k rozhovoru

1. Kdo zajíci poradil, aby se vydal do světa? (sova)
2. Proč se zajícovi stýskalo? (cítil se sám, chyběli mu kamarádi)
3. Jaké místo bylo pro zajíce nejkrásnějším? (domov, louka, tam kde jsou kamarádi)

8.5.5 Vyhodnocení rozhovoru

Na první otázku odpovědělo sedm dětí správně, dvě místo sovy řekly medvěda a poslední odpověď neznalo. Druhá otázka byla pro děti těžší. Pět dětí správně řeklo, že mu chyběly kamarádi, dvě odpověděly, že mu bylo smutno a tři odpověď nevěděly. Poslední otázka byla pro děti nejlehčí, jen jedno dítě řeklo, že si to nepamatuje a všichni ostatní odpověděly louku.

8.6 Nejlepší dárek

8.6.1 Organizační podmínky

Námět: Petr Horáček – Nejlepší dárek, Portál 2023

Časový rozsah: 30 – 40 min

Věková skupina: 5 – 6 let

Téma: Důležitost mezilidských vztahů nad věcmi

Cíle:

- **dramatické:**
  - Dítě je schopno práce s rekvizitou a improvizovat s předmětem.
  - Dítě je schopno vstoupit do role.
  - Dítě je schopné reagovat na fiktivní situaci pohybem.
- **osobnostní:**
  - Dítě si rozvíjí tvořivé myšlení – je schopné vymyslet a pojmenovat příšeru.
  - Dítě si osvojuje hodnotu mezilidských vztahů.
- **sociální:**
  - Dítě je schopné domluvy a spolupráce s kamarádem.
  - Dítě je schopné naslouchat druhým.

Pomůcky: dárková taštička, dvě dárkové krabičky, peříčko, kulička, kniha Nejlepší dárek od Petra Horáčka, bílé a modré kusy látek na počet dětí, bubínek, chřestidlo

8.6.2 Struktura dramatické lekce

1. DÁREK (diskuse)

- **Pomůcky:** dárková taštička, dvě dárkové krabičky
- **Popis činnosti:** Děti sedí v kruhu a učitelka doprostřed položí dárkovou taštičku, ve které jsou dvě krabičky – v jedné je peříčko a ve druhé kulička. Učitelka se zeptá dětí, co si myslí, že je před nimi. Dále pak navazuje na konverzaci.
  - **Učitelka:** „*Co vidíte před sebou?*“
  - **Učitelka:** „*Kdy můžete dostat dárek?*“
  - **Učitelka:** „*Kdy jste naposledy dali někomu dárek?*“
  - Následně pošle zavřené krabičky dětem, které si je potězkají a podle zvuku se pokoušejí uhádnout, co by mohlo být uvnitř.

2. PEŘÍČKO A KULIČKA (práce s rekvizitou, improvizace, pantomima)

- **Pomůcky:** dvě dárkové krabičky, peříčko a kulička
- **Popis činnosti:** Společně se otevřou dárkové krabičky – v jedné je peříčko a ve druhé kulička. Poté mají děti za úkol předvést, co by s věcmi dělaly, kdyby je dostaly. Ostatní hádají, jak by peříčko s kuličkou využil jejich kamarád. Postupně se děti prostřídají.

3. ČETBA (navození příběhu)

- **Pomůcky:** kniha Nejlepší dárek od Petra Horáčka
- **Popis činnosti:** Učitelka položí knihu doprostřed mezi děti a začne vypravovat příběh, str. 1. – 14.
  - **Učitelka:** „*Tom a Mot byli dva nejlepší kamarádi, kteří se narodili ve stejný den a dnes měli oba narozeniny. Tom dal Motovi k narozeninám peříčko, které mu připomínalo nejbarevnějšího ptáka na světě. Mot dal Tomovi dárkem kuličku, která mu zase připomínala planetu. Poté se kamarádi začali předhánět ve vymýšlení toho, co by jeden druhému nejraději dali. Od vesmíru, přes lesy, louky až po oceány, které jim připomněly mořské příšery, jenž spolu rádi vymýšleli.*“

4. MOŘSKÉ PŘÍŠERY (improvizace)

- **Pomůcky:** žádné
- **Popis činnosti:** Děti se rozdělí do skupin po dvou, případně po třech. Ve dvojicích mají za úkol vytvořit ze svých těl dohromady mořskou příšeru. Dále se snaží vymyslet, jak se jejich příšera pohybuje a jaké má jméno. Následně příšeru představí kamarádům.

5. HRA NA HONĚNOU (hra v roli)

- **Pomůcky:** bílé a modré kusy látek na počet dětí, bubínek, chřestidlo
- **Popis činnosti:** Učitelka uvede děti do další činnosti.

- **Učitelka:** *„Tom a Mot se tak zabrali do hraní si na příšery, že si skoro ani nevšimli dešťového mraku, který už skoro celý vypršel. Naštěstí se ale Tom podíval z okna včas a zjistil, že venku ještě padají dešťové kapky, a tak se hned s Motem vydali ven. Oba totiž měli rádi déšť, a ještě raději měli, když si v dešti mohli spolu hrát na honěnou.“*
- Každé dítě si vezme do jedné ruky bílou látku a do druhé modrou. Modrá látka znázorňuje Toma a bílá Mota. Když hraje bubínek, tak Tom honí Mota a když hraje chřestidlo, tak Mot honí Toma. Děti tedy hrají hru na honěnou každý sám za sebe svými rukama, kdy se snaží ruka držící modrou látku chytit ruku, která drží bílou látku, a naopak. Během toho se mohou děti volně pohybovat v okolí koberce.

6. ZVUKY (ozvučená ilustrace)

- **Pomůcky:** kniha Nejlepší dárek od Petra Horáčka
- **Popis činnosti:** Děti se posadí na koberec a učitelka pokračuje ve vyprávění příběhu, kdy se Tom a Mot vrací domů zpátky do tepla. Dětem je ukázána ilustrace na str. 25. – 26., ke které se snaží vymyslet zvuky – Jak by stránka mohla znít?

7. LEHNOUT DO POSTÝLKY (relaxace)

- **Pomůcky:** kniha Nejlepší dárek od Petra Horáčka
- **Popis činnosti:** Děti si lehnou na zem tak, aby jim to bylo příjemné a učitelka dočte str. 29. – 30.
  - **Učitelka:** *„Oba kamarádi si lehli do postýlek a Mot začal přemýšlet nahlas nad celým dnem, který se mu velmi líbil. Tom s ním souhlasil a řekl, že nejlepším dárkem pro něho bylo strávit den s kamarádem.“*

8. REFLEXE (reflexe)

- **Pomůcky:** žádné
- **Popis činnosti:** V kroužku se učitelka zeptá dětí na otázky.
  - **Učitelka:** *„Jak se vám příběh líbil?“*

- **Učitelka:** „*Jsou chvíle, strávené s někým koho máme rádi, důležitější než dárky?*“

8.6.3 Reflexe dramatické lekce

Tuto dramatickou lekci jsem realizovala pouze s předškoláky, kterých bylo ten den 7. Při první činnosti děti chtěly hned otevírat krabičky. Trochu jsem se tedy bála, že krabičku někdo omylem z nedočkavosti otevře a nebude tak možnost je poslat po kroužku. Hádání podle zvuku pro děti bylo těžké, takže si myslely, že krabička s peříčkem je prázdná.

U druhé aktivity dětem nedělalo problém vymyslet, jak by předmět mohly použít. Těžší pro ně bylo uhádnout, co s předmětem kamarád předvádí. Někdy tedy byla potřeba i slovní nápověda. Kdy si děti samy od sebe začaly radit první hláskou.

Při aktivitě Mořské příšery jsem nejdříve nechala každé dítě vymyslet svoji vlastní příšeru a teprve potom se děti spojovaly do dvojic či trojic. Rozhodla jsem se tak především pro to, že dětí bylo méně. Aktivita děti hodně zaujala, takže jsem nakonec udělala více opakování. Nejčastěji děti vymýšlely názvy příšerám podle toho, co jedí.

Při hře Na honěnou, kterou děti hrály zvlášť svými rukama, jsem přemýšlela nad tím, zda se nezačnou chytat děti navzájem a jak se jim bude rozlišovat Tom a Mot. Aktivita se nakonec povedla nad moje očekávání a dětem nedělala problém.

Aktivitu Zvuky k ilustracím jsem dětem možná nevysvětlila dobře, protože si z ní postupně udělaly hádankovou hru. Činnost tedy pak probíhala tak, že jeden hráč vydával zvuk předmětu a ostatní se snažili uhodnout, čemu by mohl patřit.

8.6.4 Otázky k rozhovoru

1. Co si kamarádi navzájem dali k narozeninám? (kulička a peříčko)
2. Jakou hru spolu nejraději hráli v dešti? (na honěnou)
3. Jaký dárek pro ně byl nakonec tím nejlepším, který k narozeninám dostali? (společný den, čas strávený spolu s kamarádem)

8.6.5 Vyhodnocení rozhovoru

Na první otázku mi pět dětí odpovědělo správně, jedno dítě mi odpovědělo pouze částečně, protože si pamatovalo peříčko, ale na kuličku si nemohlo vzpomenout. Poslední

dítě mi řeklo, že to neví. Druhá otázka byla pro děti lehčí, takže všech sedm odpovědí bylo správných. U poslední otázky jsem jako správnou odpověď brala den nebo čas strávený společně. Šest dětí řeklo správnou odpověď a jedno odpovědělo dárek.

8.7 Nenažraná koza

8.7.1 Organizační podmínky

Námět: Petr Horáček – Nenažraná koza, Albatros 2019

Časový rozsah: 30 – 40 min

Věková skupina: 5 – 6 let

Téma: Umět se poučit z vlastních chyb

Cíle:

- **dramatické:**
  - Dítě se dokáže vžít do vzniklé situace a pantomimicky reagovat.
  - Dítě je schopné vstoupit do role a rozehrát ji.
- **osobnostní:**
  - Dítě je schopno reagovat pohybem na změnu výšky tónu.
  - Dítě se zvládne mimicky vyjádřit.
- **sociální:**
  - Dítě zvládá spolupracovat s ostatními dětmi.
  - Dítě se rozvíjí schopnost vcítit se do druhého hrou v roli.

Pomůcky: klavír, šedivá látka na vlka, kartičky s obrázky jídla a jiných věcí (mrkev, jablko, květina, tráva, chleba, autíčko, brýle, ponožka, sešit...), triangl, různé látky, kufřík s věcmi pro pana doktora, kniha Nenažraná koza od Petra Horáčka

8.7.2 Struktura dramatické lekce

1. HÁDANKA (navození tématu)

- **Pomůcky:** žádné

- **Popis činnosti:** Děti sedí v kruhu na koberci a učitelka jim poví hádanku. Podle potřeby přidává další nápovědy.

- **Učitelka:** „*Myslím si zvíře, které je větší než kočka, ale menší než kůň. Má čtyři nohy a hodně krátký ocas. Většinou je bílé, hnědé nebo černé. Jí travičku, mrkev nebo jablka. A na hlavě má dva rohy. Co to je?*“

2. KOZA A VLK (rozehřívací cvičení, hra v roli)

- **Pomůcky:** klavír, šedivá látka na vlka, koberec
- **Popis činnosti:** Jedno z dětí je vlk, který se schová ve třídě. Vlk má na sobě kus látky. Ostatní děti jsou kozy, které se pasou. Pokud učitelka hraje vysoké tóny na klavíru, tak se kozy mohou v klidu pást. Když zazní hluboké tóny, tak vlk vylézá ze svého úkrytu, aby chytil kozy, které se snaží dostat co nejrychleji zpátky do ohrady na koberci. Koza, kterou vlk chytil, se stává vlkem. Pokud by vlk nikoho ani podruhé nechytil, tak se mohou děti prohodit.

3. KOZA SNĚDLA (pantomima)

- **Pomůcky:** kartičky s obrázky jídla a jiných věcí (mrkev, jablko, květina, tráva, chleba, autíčko, brýle, ponožka, sešit...), triangel
- **Popis činnosti:** Učitelka cinkne na triangel a postupně ukazuje obrázky toho, co koza snědla. Děti sedí v kroužku a podle obrázku předvedou, jak se koza asi tvářila, když danou věc snědla.

4. NEMOCNICE (hra v roli, improvizace)

- **Pomůcky:** různé látky, kufřík s věcmi pro pana doktora
- **Popis činnosti:** Děti se rozdělí do dvou skupin a vyberou si role. Poté zkusí vymyslet, jak by to mohlo probíhat s kozou u pana doktora. Učitelka může dětem dát námět na to, co přesně kozu bolí. Děti mohou využít rekvizity, které jim učitelka položí na koberec – látky, kufřík pro pana doktora. Skupiny si následně mohou navzájem ukázat, jak koze pomohly.
  - **Role:** - koza, farmář (majitel kozy), doktor, zdravotní sestřička

5. NÁVRAT DOMŮ (vyprávění)

- **Pomůcky:** kniha Nenažraná koza od Petra Horáčka
- **Popis činnosti:** Učitelka dětem v kroužku odvypráví, jak to s kozou dopadlo, když se vrátila domů. U toho jim ukazuje ilustrace z knížky, str. 19. – 24.
  - **Učitelka:** *„Koze v nemocnici pan doktor doporučil klidový režim, hodně pít a jíst zeleninu s ovocem místo hraček. Koza pana doktora poslechla a v neděli jí už bylo mnohem lépe. Farmář s farmářkou byli rádi, že už je koza zdravá a věřili, že si bude pamatovat, co se jí a nejí. No jo, jenže koza v pondělí asi zapomněla, jak moc jí bylo špatně. Takže když viděla farmářovi holínky, tak se rozhodla je ochutnat.“*

6. REFLEXE (reflexe)

- **Pomůcky:** žádné
- **Popis činnosti:** V kroužku se učitelka dětí zeptá na otázky.
  - **Učitelka:** *„Co vás na dnešním zážitku s kozou nejvíce bavilo?“*
  - **Učitelka:** *„Stalo se vám už někdy, že jste něco snědli a pak vám potom nebylo dobře? Pokud ano, snědli jste to jíst pak ještě někdy nebo jste se poučili?“*

8.7.3 Reflexe dramatické lekce

Tuto lekci jsem realizovala pouze s předškolními dětmi, kterých ten den bylo jen 6. Hádanka byla pro děti přiměřeně těžká. Nejdříve si myslely, že se jedná o krávu, ale nakonec kozu uhádly a chtěly hrát hru na hádanky dál. Společně jsme si pak začaly povídat, kde koza žije a co dalšího o ní víme. Poté jsem děti nasměrovala k otázce: Koho se koza bojí? Díky které jsem se s dětmi snadno přesunula k činnosti Koza a vlk. Nejdříve jsem se bála, že děti nebudou chtít být vlkem, ale sotva jsme si hru vysvětlily, tak už se hlásil první zájemce o vlka. Při hře děti dobře reagovaly na hudební signál a rozlišování vysokých a hlubokých tónů jim nedělalo potíže. Vzhledem k tomu, že dětí bylo méně, tak se stihly všichni i prostřídat. Některé děti se pak nechávaly záměrně chytit vlkem, aby se jím mohly stát.

Při činnosti Koza snědla děti rozlišovaly správně, co by koze chutnalo a co ne. Ovšem většina měla potřebu vyjádřit se i zvukově, přestože jsem aktivitu zamýšlela, především pantomimicky. Takže činnost postupně přešla spíše ve vydávání zvuků než měnění výrazů obličeje.

Činnost Nemocnice pro kozu děti hodně zaujala. Původně jsem chtěla děti rozdělit do dvou skupin, ale nakonec pracovaly v jedné skupině. Při rozdávání rolí měly děti sice nejprve ostych, ale poté, co se jedna holčička přihlásila do role kozy, se ostatní přestaly bát. Doktorů a zdravotních sestřiček tedy bylo o něco více, ale i tak se děti krásně zvládly mezi sebou domluvit, jak by koze mohly pomoci.

Při dovyprávění příběhu i reflexním kroužku se děti zvládly ještě soustředit. Po dokončení lekce se vrátily ke hře na nemocnou kozu.

8.7.4 Otázky k rozhovoru

1. Jaké zvíře jsme uhádli v hádance? (koza)
2. Poučila se koza, když se vrátila z nemocnice? (ne)
3. Co snědla jako poslední? (holínky)

8.7.5 Vyhodnocení rozhovoru

Při odpovědi na první otázku potřebovaly některé děti více času na rozmyšlení, nakonec však všech šest odpovědělo správně, i když jedno z nich nejdříve řeklo kráva, ale následně se opravilo. Na druhou otázku odpovědělo správně pět dětí a jedno odpověď neznalo. Poslední otázku správně zodpověděly čtyři děti. Zbylé dvě odpovědi byl chybné, kdy mi jedno dítě řeklo mrkev a druhé hračky, které koza snědla v aktivitě č. 3.

8.8 O myšce, která se nebála

8.8.1 Organizační podmínky

Námět: Petr Horáček – O myšce, která se nebála, Portál 2019

Časový rozsah: 40 min

Věková skupina: 3 – 6 let

Téma: Každý má z něčeho strach

Cíle:

- **dramatické:**
  - Dítě je schopno řešit vzniklou dramatickou situaci.
  - Dítě je schopno přijmout fiktivní prostředí.
  - Dítě je schopno vstoupit do role a vyjádřit jí zvukem.
- **osobnostní:**
  - Dítě je schopno reagovat pohybem na změnu rytmu.
  - Dítě je schopné orientovat se v příběhu.
  - Dítě je schopné se po určitou dobu soustředit.
- **sociální:**
  - Dítě je schopné ohodnotit, zda se mu povedlo projít potichu okolo kočky.
  - Dítě si rozvíjí empatii.

Pomůcky: vystřižené houby z papíru, plyšová myška, bubínek, kniha O myšce, která se nebála od Petra Horáčka, kočka nakreslená na velkém papíře

8.8.2 Struktura dramatické lekce

1. HOUBOVÝ PALOUČEK (rozehřívací cvičení)

- **Pomůcky:** vystřižené houby z papíru, plyšová myška, bubínek
- **Popis činnosti:** Děti si sednou do kroužku na koberec a posadí se k nim i plyšová myška. Myška děti přivítá na svém houbovém paloučku, každému dá houbu a vyzve je, aby si s ní zatančily.
  - Když myška hraje na bubínek, tak děti mohou tancovat mezi houbami. Ve chvíli, kdy bubínek nehraje, tak si děti stoupnou na houby.

2. MYŠKA (vyprávění)

- **Pomůcky:** plyšová myška, kniha O myšce, která se nebála od Petra Horáčka
- **Popis činnosti:** Učitelka mluví za myšku, která dětem v knížce ukazuje, jak to u ní vypadá a seznámí děti se svými kamarády, str. 1. - 14.
  - **Učitelka (myška):** „*Na mém paloučku je sice krásně, ale už se tu začínám nudit. Co kdybych se podívala do lesa. Králík s krtkem mi, ale pořád říkají, že je les strašidelný a plný strašlivých zvířat. Já se ale nebojím, i když jsem malá.*“
  - Poté myška čte v knížce dál, ukazuje dětem zvířata, kterých se sice nebojí, ale nechtějí si s ní hrát. Nakonec děti vyzve, zda by si s ní nezahrály v lese hru na zvířata.

3. V LESE SLYŠÍM (hra v roli)

- **Pomůcky:** žádné
- **Popis činnosti:** Jedno dítě, které hádá jde za dveře. Ostatní děti si sednou po třídě a jedno z nich bude vydávat zvuk podle toho, jaké zvíře bude hrát. Dítě, které hádá, říká zvířeti, aby se ozvalo, např.: „*Medvěde, ozvi se.*“ Dítě, které je zvířetem vydá zvuk, ostatní jsou potichu.
- Zvířata:
  - medvěd – brum, brum
  - vlk – haf, haf
  - kukačka – ku, ku
  - ježek – dupy dup
  - zajíc – hop, hop

4. KOČKA V DOMKU (učitel v roli – práce se zástupným předmětem, hra v roli, improvizace)

- **Pomůcky:** kočka nakreslená na velkém papíře, plyšová myška

- **Popis činnosti:** Učitelka předem někam ve třídě pověsí obrázek kočky.
  - **Učitelka (myška):** „*Děkuji vám kamarádi, že jste si se mou zahráli v lese hru, bylo to moc prima. Aaa, co to bylo? Slyšely jste to taky? Tady někdo mňouknul. Děti já se vám musím, přiznat. Já jsem úplně zapoměla, že se bojím koček. Koukám, že támhle v tom domečku jedna je, ale jak okolo ní projít, aby si nás nevšimla a pak nás nesnědla? Poradily byste mi?*“
  - Děti pak potichu projdou společně s myškou okolo kočky tak, aby si jich nevšimla a mohly si sednout na koberec.

5. REFLEXE (reflexe)

- **Pomůcky:** žádné
- **Popis činnosti:** V kroužku si učitelka povídá s dětmi o myšce.
  - **Učitelka:** „*Máte také někdy z něčeho strach, stejně jako myška?*“
  - **Učitelka:** „*Co vás nejvíce bavilo na dnešním myším dobrodružství?*“

8.8.3 Reflexe dramatické lekce

V této lekci jsem pracovala s celou třídou, kdy přišlo ten den 20 dětí. Vzhledem k většímu počtu, jsme s dětmi rozdaly houby do kroužku před začátkem, tak aby si na ně mohly rovnou sednout. Což zrychlilo vytvoření kruhu.

Při tancování na houbovém paloučku menší děti většinou zůstávaly pořád na své houbě a když přestal znít bubínek, tak se zatavily. Větší děti se spíše pohybovaly mezi ostatními. Abych je rozpohybovala, tak jsem se do hry zapojila s nimi, což pomohlo.

U aktivity v Lese slyším, jsem si nebyla moc jistá, jak ji děti zvládnou a jestli se nebudou bát jít za dveře. Pro větší počet jsem za dveře posílala děti dvě, poté nakonec i tři, každé z nich mělo hledat jiné zvíře. Zároveň měly možnost vzít si s sebou plyšovou myšku, aby se nebály. Děti, které hrály zvířata, bylo tedy více a společně jsme vymýšlely zvuky, které budou vydávat. Děti si aktivitu rychle oblíbily a chtěly jí několikrát opakovat, což jsem pak musela přerušit. Mladší děti se totiž postupně přestávaly soustředit, protože to na ně bylo dlouhé a ve třídě byl tak větší hluk.

Při vymýšlení způsobu, jak by myška mohla projít okolo kočky, se děti shodly samy na tom, že bude potřeba jít potichu. Obrázek kočky jsem jim připevnila na patro, takže musely potichu vyjít schody, projít okolo kočky a sklouznout se po klouzačce dolů. Myslela jsem si, že to bude pro děti těžké a nebyla jsem si jistá, jestli se ještě zvládnou soustředit. Vzhledem k tomu, že si myšku děti oblíbily, tak se ale všichni snažily jít potichu a aktivita se povedla.

8.8.4 Otázky k rozhovoru

1. Kdo říkal, že je les strašlivý? (krtek a králík)
2. Koho myška v lese potkala? (zvířata při hře v Lese slyším, alespoň jedno)
3. Bála se něčeho myška? (ano, kočky)

8.8.5 Vyhodnocení rozhovoru

Při rozhovoru mi na první otázku odpovědělo správně šest dětí. Dvě zmínily pouze jedno zvíře a zbylé dvě děti odpověď neznaly. Odpovědi na druhou otázku byly úspěšnější a většina dětí řekla i více zvířat, pouze dvě děti odpověděly chybně, jedno řeklo kočku a druhé myšku. Třetí otázka byla pro mladší děti složitější, takže mi celkově sedm dětí z deseti odpovědělo, že se myška bála kočky, dvě odpověď neznaly a poslední dítě chybně řeklo, že se nebála ničeho.

8.9 Papuchalk Petr

8.9.1 Organizační podmínky

Námět: Petr Horáček – Papuchalk Petr, Portál 2013

Časový rozsah: 30 – 40 min

Věková skupina: 5 – 6 let

Téma: Když se ztratím

Cíle:

- **dramatické:**
  - Dítě se zvládne vyjádřit pomocí pohybu.
  - Dítě přijme fiktivní prostředí.

- Dítě je schopné přijmout roli, vstoupit do ní a rozehrát ji.
- **osobnostní:**
  - Dítě si zlepšuje verbální vyjadřovací schopnosti.
  - Dítě je schopné udržet pozornost a orientovat se v ději.
- **sociální:**
  - Dítě je schopné domluvit se s ostatními na společném řešení.
  - Dítě zvládne spolupracovat.

Pomůcky: obrázek papuchalka, kniha Papuchalk Petr od Petra Horáčka, triangel, větší modrá látka, dva obrázky papuchalků, dva papíry A1 nebo větší role papíru – záleží na velikosti skupiny

8.9.2 Struktura dramatické lekce

1. KDO NEBO CO JE PAPUCHALK? (diskuse)

- **Pomůcky:** obrázek papuchalka
- **Popis činnosti:** Učitelka se dětí v kroužku zeptá na otázku.
  - **Učitelka:** „*Kdo nebo co by mohl být papuchalek?*“
  - Děti vymýšlí nápady. Nakonec učitelka shrne s dětmi nápady a ukáže obrázek papuchalka.

2. PAVEL A PETR (vyprávění)

- **Pomůcky:** kniha Papuchalk Petr od Petra Horáčka
- **Popis činnosti:** Děti sedí v kruhu a učitelka čte knihu str. 2. – 4. nebo příběh vypráví.
  - **Učitelka:** „*Na jednom ostrově spolu žili dva nejlepší kamarádi. Jeden se jmenoval Petr a druhý Pavel, a oba to byli papuchalkové. Ze všeho nejraději trávili čas společně, kdy si hráli, chytali ryby nebo létali nad ostrůvkem.*“

3. ROZESMĚJ KAMARÁDA (pantomima)

- **Pomůcky:** triangel

- **Popis činnosti:**

- **Učitelka:** „*Petr s Pavlem se společně vždycky nejvíce nasmáli, když na sebe navzájem dělali obličej. Pojdte děti zkusíme si to taky, to jsem zvědavá, jestli se zvládnete navzájem rozesmát.*“
- Děti stojí naproti sobě ve dvojicích a pohybem obličej se snaží rozesmát kamaráda, který stojí naproti. Na cinknutí triangu se role prohodí.

4. BOUŘKA (navození atmosféry, spolupráce)

- **Pomůcky:** větší modrá látka

- **Popis činnosti:**

- **Učitelka:** „*Jednoho dne se Petr s Pavlem vydali potápět, ale jak už to na ostrovech někdy bývá, tak se během chvilky změnilo počasí a místo sluníčka oblohu zahalila mračna a přišla bouře. Petr s Pavlem byli tak moc zabraní do potápění, že si jí nevšimli včas a na moři už byly velké vlny.*“
- Děti si stoupnou a každé chytne látku oběma rukama na jejím okraji. Poté látku různě zvedají dle popisu učitelky, jako by to bylo moře v bouři.
- **Vlny:**
  - byly nejdříve malé
  - poté se začaly zvětšovat
  - až byly obrovské
  - poté to vypadalo, že se moře začíná zklidňovat
  - ale přišla další velká vlna
  - a pak poslední
  - a nakonec mračna odešla a moře bylo zase klidné

5. MOŘSKÉ PROUDY (narativní pantomima)

- **Pomůcky:** trojúhelník

- **Popis činnosti:**

- **Učitelka:** „*Pavel se z vody naštěstí stihl dostat včas, ale Petra během bouře odnesla velká vlna a mořské proudy ho hnaly dál a dál od ostrova.*“
- Děti se pohybují podle pokynů učitelky za určitou částí těla. Na cinknutí trojúhelníku učitelka řekne jinou část. Může zapojit i děti do vymyšlení částí těla.
- Mořské proudy táhly Petra za:
  - břicho
  - čelo
  - koleno
  - rameno
  - zobák

6. VELRYBA (diskuse)

- **Pomůcky:** žádné

- **Popis činnosti:** Učitelka odvypráví příběh a poté vyzve děti, aby se zamyslely nad tím, na čem by mohl Petr stát. V případě potřeby dá dětem další nápovědy, aby uhádly, že se jedná o velrybu.

- **Učitelka:** „*Mořské proudy Petra donesly až na ostrov, který ale nevypadal jako ostrov. Nebyla na něm pláž, písek, palmy a ani nic jiného. Zem byla modrá a trochu kluzká a potom najednou uprostřed toho ostrova vytryskla voda. Petr se rozhlédl a zjistil, že ostrov pluje. A tak se zamyslel nad tím, jestli nestojí spíš na něčem jiném než na ostrově.*“
- **Učitelka:** „*Na čem by děti mohl Petr stát?*“ (velryba)
- **Učitelka:** „*Ano děti, máte pravdu, Petr stál na velrybě. Poté se s velrybou seznámil a řekl jí celý svůj příběh o tom, jak se během potápění ztratil. Také se*

svěřil, že od té chvíle hledá kamaráda Pavla, který je papuchalek stejně jako on. Měl štěstí, protože velryba nedávno okolo ostrova, na kterém papuchalci žijí proploovala, a tak Petrovi nabídla, že ho tam donese.“

7. ZPÁTKY ZA KAMARÁDEM (spolupráce)

- **Pomůcky:** dva obrázky papuchalků, dva papíry A1 nebo větší role papíru – záleží na velikosti skupiny
- **Popis činnosti:**
  - **Učitelka:** *„Když už se blížili, tak se velryba musela před ostrovem zastavit, protože moře bylo už moc mělké. Řekla Petrovi, že dál už to bude muset zvládnout sám. Petr měl sice pořád mokrá křídla, takže nemohl vzlétnout, ale vůbec mu to nevadilo. Zrovna okolo nich totiž proploval kus dřeva, kterým by se mohl na ostrov dostat. Rozloučil se tedy s velrybou a poděkoval jí za pomoc.“*
  - Učitelka rozmístí po třídě dva obrázky papuchalků. Děti dostanou dva velké papíry (vor/ dřevo) a mají vymyslet, jak se k papuchalkům společně dostat tak, aby se nedotkly podlahy (moře plného žraloků).

8. REFLEXE (reflexe)

- **Pomůcky:** žádné
- **Popis činnosti:** Učitelka se zeptá na otázky.
  - **Učitelka:** *„Co vás nejvíce bavilo na Petrově dobrodružství?“*
  - **Učitelka:** *„Bylo pro vás těžké vymyslet, jak se společně k papuchalkům dostat?“*

8.9.3 Reflexe dramatické lekce

Lekci jsem realizovala pouze s předškolními dětmi, kterých bylo 8. Jedna holčička věděla, že je papuchalek pták, takže navozování tématu netrvalo dlouho. Ovšem ještě předtím, než to stihla vyslovit, měl jeden chlapec nápad, že by to mohl být tučňák, který se jmenuje Papuchalek.

Aktivitu Rozesměj kamaráda jsem zamýšlela tak, že se děti budou navzájem rozesmávat pouze obličejem. Většinou to ale dělalo problém, takže zapojovaly celé tělo.

Bouřka si u dětí upoutala velmi rychle pozornost, protože je bavilo látkou různě hýbat. Po chvíli jeden chlapeček sám položil Papuchalka do vln jako by byl v bouři. Pro usměrnění vln jsem děti více zapojila do průběhu. Jedno dítě tedy ukazovalo rukou, jak moc velké vlny byly podle toho, jak vysoko dalo ruku. Ostatní děti měly podle toho přizpůsobit pohyb látkou.

Při další aktivitě se děti soustředily, aby se hýbaly za určenou částí těla, ale některým to dělalo potíže. Zároveň jsem jim dala možnost vymyslet část těla, za kterou proudy Petra táhly.

Čekala jsem, že hádání velryby bude menší problém, ale děti nejdříve pořád říkaly, že se jedná o ostrov. Dalšími nápovědami se k velrybě nakonec dostaly.

Na poslední aktivitu jsem byla opravdu zvědavá, protože si jí děti nikdy předtím nezkoušely. Vymyslet způsob, jak se po papírech pohybovat, jim však netrval příliš dlouho, protože se role vedoucího ujala jedna holčička, která ostatním řekla, jak to udělat. Jeden chlapec se nechtěl zapojit pod jejím vedením skupiny. Nakonec ho však zaujalo moře žraloků, tak sám přišel s tím, že by mohl proplouvat okolo dětí jako žralok. Ostatní děti byly zapálené do zdolávání výzvy, takže se nestalo, že by místo záchrany Petra a Pavla, chtěly být také žralokem. V závěrečné reflexi pak děti zmiňovaly, že je bavila Bouřka a Záchrana Petra s Pavlem.

8.9.4 Otázky k rozhovoru

1. Jak se kamarádi jmenovali? (Petr a Pavel)
2. Při jaké činnosti se Petr ztratil? (potápění v bouři)
3. Kdo pomohl Petrovi najít kamaráda? (velryba)

8.9.5 Vyhodnocení rozhovoru

Na první otázku odpovědělo zcela správně sedm dětí a jedno dítě vědělo pouze Petra. U druhé otázky jsem za správnou odpověď brala tu, která se týkala potápění. Pět dětí odpovědělo dobře, jedno dítě nevědělo a zbylé dvě měly chybnou odpověď, která ovšem nebyla tak daleko od té správné. Místo potápění odpověděly, že ho odnesly mořské proudy.

Na poslední otázku mi šest dětí odpovědělo správně, jedno dítě odpověď neznalo a jedno mi řeklo, že mu pomohlo ono samo s dalšími dětmi.

8.10 Slon

8.10.1 Organizační podmínky

Námět: Petr Horáček – Slon, Portál 2021

Časový rozsah: 45 min

Věková skupina: 5 - 6

Téma: Umět se omluvit

Cíle:

- **dramatické:**

- Dítě si rozvíjí improvizální schopnosti.
- Dítě se seznamuje s živým obrazem.
- Dítě přijme rekvizitu.
- Dítě vstupuje do role a rozehrává ji.

- **osobnostní:**

- Dítě si rozvíjí paměť a je schopno si zapamatovat některé obrázky.
- Dítě zvládne verbálně vyjádřit své myšlenky.

- **sociální:**

- Dítě je schopné spolupráce s druhým.
- Dítě si rozvíjí empatii.
- Dítě se učí správně ohodnotit situaci.

Pomůcky: 10 obrázků (postel, kluk, babička, dědeček, koláč, květina, slon, pruhované tričko, hrábě, fotbalový míč), šátek, postavička slona, různé předměty ke ztvárnění zvuku (sklenička, bublinková fólie, pytlík, zmuchlaný papír, hřeben, gumička...), zvonek

8.10.2 Struktura dramatické lekce

1. KIMOVA HRA (navození tématu)

- **Pomůcky:** 10 obrázků (postel, kluk, babička, dědeček, koláč, květina, slon, pruhované tričko, hrábě, fotbalový míč), šátek, kniha Slon od Petra Horáčka
- **Popis činnosti:** Děti si sednou do kroužku a zavřou oči, mezitím učitelka položí doprostřed 10 obrázků. Děti otevřou oči a snaží se zapamatovat si, co vidí. Když má dítě všechny obrázky prohlédnuté, tak si zkrří ruce na prsou, aby bylo poznat, zda ještě někdo potřebuje čas. Poté učitelka obrázky přikryje látkou a děti říkají, co vše si zapamatovaly.
  - **Učitelka:** *„Já jsem dneska přinesla knížku, se kterou mají tyhle všechny věci něco společného. Byl jednou jeden kluk, který si strašně moc chtěl zahrát fotbal, a tak hledal někoho, kdo by si s ním zahrál.“*

2. BABIČKA S DĚDOU (narativní pantomima)

- **Pomůcky:** žádné
- **Popis činnosti:** Děti pohybově znázornují vyprávění učitelky, která popisuje, co dědeček s babičkou měli všechno na práci, a proto si s chlapcem nemohli hrát.
  - Babička musela:
    - zadělat těsto
    - upéct koláče
    - uklidit v kuchyni
  - Dědeček měl ještě na práci:
    - shrabat listí
    - zasadit zeleninu
    - zalít květiny

3. BUDEŠ SI SE MNOU HRÁT? (navození tématu, loutka)

- **Pomůcky:** postavička slona

- **Popis činnosti:** Učitelka předem schová slona za dveře.
  - **Učitelka:** „*Kluk se tedy musel zeptat někoho jiného, kdo by s ním mohl hrát. Když v tom někdo zaklepal na dveře (zaťukání na zem). Slyšely jste to děti také?*“
  - Děti se dojdou podívat za dveře, kde najdou slona. Poté slona položíme doprostřed kruhu. Pokud má někdo nápad, jak se kluk mohl slonovi představit nebo na co se ho mohl zeptat, tak může svůj nápad slonovi říct.

4. KLUK A SLON (improvizace, živý obraz)

- **Pomůcky:** zvonek
- **Popis činnosti:** Děti se rozdělí do dvou skupin, ve kterých mají vymyslet, jak si slon s klukem hráli. Učitelka dá dětem na výběr, zda chtějí pomoci s námětem činnosti nebo to zvládnou samy. Nechá dětem čas na přípravu. Poté na zvuk zvonku první skupina předvede své zpracování, které následně učitelka zastaví štronzem. Druhá skupina se dívá a hádá, co spolu kluk se slonem dělali. Poté se skupiny vystřídají.

5. JAK ZNÍ STRÁNKA (zvuková koláž)

- **Pomůcky:** kniha Slon od Petra Horáčka, různé předměty, které děti využijí ke ztvárnění zvuku – sklenička, bublinková fólie, pytlík, zmuchlaný papír, gumička...
- **Popis činnosti:**
  - **Učitelka:** „*Když je hraní přestalo bavit, tak se kluk rozhodl, že slonovi ukáže dům, ve kterém žije. Jenže slon byl příliš velký, vždyť se nevešel pořádně ani do dveří. V místnostech pro něho bylo opravdu složité se vůbec pohnout, a tak se stalo, že omylem některé věci shodil a ty se pak rozbily.*“
  - Učitelka postupně ukazuje str. 11. – 14. a děti se snaží vymyslet, jak by daná stránka zněla. Mohou k tomu použít předměty, které jim učitelka nabídne, anebo vydávat zvuky pusou či hrou na tělo.

6. BABIČKA (vnitřní hlasy)

- **Pomůcky:** obrázek kluka

- **Popis činnosti:**

- **Učitelka:** „*Poté do místnosti přišla babička, která nemohla uvěřit tomu, co vidí a tak šla klukovi vynadat, za to jaký udělal nepořádek.*“
- Děti se zamyslí nad tím, jak se asi chlapec cítil, když se na něho babička zlobila a co si mohl myslet. Kdo má nápad vezme si obrázek chlapce a řekne nahlas, co se klukovi může honit hlavou.

7. OMLUVA (hra v roli, zástupný předmět)

- **Pomůcky:** obrázek babičky a kluka

- **Popis činnosti:** Učitelka naváže na předešlou aktivitu otázkou.

- **Učitelka:** „*Co by chlapci pomohlo, aby se cítil lépe a babička se na něj nezlobila?*“
- Koho napadá nějaké řešení, co by kluk mohl udělat nebo říct babičce, tak si vezme obrázek kluka a poví svůj nápad babičce (obrázku).
- **Učitelka:** „*Poté, co se chlapec babičce omluvil a vše jí vysvětlil, tak už se na něj nezlobila. Společně pak spolu v domě uklidili a domluvili se, že si příště budou hrát se slonem venku.*“

8. REFLEXE (reflexe)

- **Pomůcky:** žádné

- **Popis činnosti:** Učitelka se dětí v kroužku ptá na otázky.

- **Učitelka:** „*Co vás nejvíce bavilo?*“
- **Učitelka:** „*Bylo pro vás těžké vymýšlet k obrázkům zvuky?*“
- **Učitelka:** „*Udělal jste někdy něco, za co bylo potřeba se omluvit?*“

8.10.3 Reflexe dramatické lekce

Tuto lekci jsem realizovala pouze s předškolními dětmi, kterých bylo ten den 9. U první činnosti si děti zvládly vybavit téměř všechny obrázky, scházelo jim pouze pruhované tričko. Narativní pantomimu zvládly děti dobře, některé začaly hrát např. zadělávání těsta společně. Ke konci jsem je vyzvala, aby samy zkusily vymyslet důvod, proč si prarodiče s chlapcem nemohou hrát.

U další aktivity jsem děti nejprve vyzvala k tomu, aby se zamyslely nad tím, kdo by mohl ťukat. Děti říkaly především kamarády, ale slona za dveřmi opravdu nečekaly. Takže se mi povedlo je překvapit a ještě více namotivovat.

Při improvizaci jsem dětem musela slovně pomoci s námětem skupině, která byla více chlapecká. Dívčí skupina s vymyšlením činností problém neměla. Děti předváděly, jak jedou na slonovy, kopou do míče, tancují a čtou si knihu. Hádání jim moc potíží nedělalo.

Zvuková koláž se povedla nad moje očekávání a nakonec děti chtěly doprovodit zvukem ještě jednu ilustraci z knížky. Zaujalo je, že mají použít předměty, které nejsou hudebními nástroji, a s úkolem si poradily dobře. Pro lepší prožitek dané chvíle jsem děti vybídla, aby si zavřely oči a zkusily vnímat jen sluchem.

U aktivity vnitřní hlasy se zapojily i děti, u kterých jsem to nečekala. Především si děti myslely, že je chlapec smutný. Při navazující činnosti Omluva jsem dětem dopomohla shrnutím a popsáním situace a věcí, které říkaly k chlapci.

8.10.4 Otázky k rozhovoru

1. Proč si s klukem dědeček nemohl hrát? (činnost, kterou dělal děda v aktivitě č. 2)
2. S kým si chlapec nakonec hrál? (slon)
3. Kdo se na chlapce zlobil? (babička)

8.10.5 Vyhodnocení rozhovoru

Šest z devíti dětí na první otázku odpovědělo správně. Zbylé tři odpovědi byly chybné, protože dvě děti řekly činnosti, které dělala babička, tedy uklízel a pekl. Poslední dítě odpovědělo, že neměl čas. Na druhou otázku mi všechny děti odpověděly správně, tedy že si chlapec hrál se slonem. Třetí otázku zodpovědělo správně osm dětí a jedno odpověď neznalo.

9 Vyhodnocení výzkumných otázek

V této kapitole jsem vyhodnotila výzkumné otázky, které jsem si položila před realizací vlastního výzkumu.

9.1 Mají knihy Petra Horáčka dramatický potenciál pro práci v dramatické výchově s dětmi předškolního věku?

Vzhledem k tomu, že se mi povedlo připravit dramatické lekce na náměty knih od Petra Horáčka, tak je odpověď na tuto otázku kladná. Knihy v sobě mají dramatický potenciál, který ale není vždy viditelný hned na první pohled. Proto je třeba, aby učitel věděl, jak má správně k textu, který chce použít pro dramatickou lekci, přistupovat. V lekcích jsem uplatnila někdy celý příběh, jindy jen jeho část. Tak tomu bylo např. u lekce Nenažraná koza, kde jsem si příběh upravila a pracovala s tématem nepoučitelnosti. Stejně tak i v lekci Slon jsem si z knihy vzala jen určité části. Kromě námětu a příběhu jsem využívala z knih i ilustrace, které jsou velmi podařené a pro děti lákavé, např. při technice zvuková koláž.

9.2 Jsou lekce pro děti srozumitelné a vystavěné adekvátně k jejich věku, budou schopné odpovědět na doplňující otázky k příběhu?

Myslím si, že se mi lekce ve většině případů podařilo vystavět adekvátně k věku dětí tak, aby pro ně byly srozumitelné. Občas ale bylo třeba lekci trochu upravit v průběhu. To se dělo tehdy, pokud jsem měla pocit, že je pro děti činnost náročnější např: aktivita Alej z lekce Kamarád pro medvěda. Další důvodem, proč jsem se v lekci zapojila jinak, než jsem původně plánovala, byla ztráta pozornosti u mladších dětí při větším počtu hráčů, např. v lekci Jak myška snědla měsíc.

Porozumění lekcím bylo ověřováno polostrukturovaným rozhovorem s dětmi, jehož výsledky jsou následující. Ze 150 odpovědí, které jsem sesbírala při realizaci lekcí s celou třídou, bylo správných 114, chybných 16 a 18 odpovědí děti neznaly. Úspěšnost rozhovorů byla 76 %. Při realizaci lekce pouze s částí třídy z počtu 108 odpovědí bylo správných 91, chybných 10 a 6 odpovědí děti neznaly. Úspěšnost rozhovorů v menší skupině byla 84 %.

Po sečtení výsledků obou skupin bylo celkových odpovědí 258, z nichž správně zodpovězených bylo 205. Úspěšnost rozhovorů tedy byla 79,45 %. Z toho vyplývá, že lekce

byly pro děti téměř z 80 % srozumitelné a stále je možnost se v plánování lekcí zlepšovat, aby bylo jejich pochopení ještě vyšší.

9.3 Vyskytují se v knihách podobná témata?

Při zkoumání a pročitání knih, jsem došla k závěru, že se knihy určitým způsobem prolínají, ať už třeba jen postavami nebo právě tak i tématy. Přestože, zde tedy existuje jistá tematická podobnost, tak je téma v knize vždy pojato jiným způsobem. V knihách Husa Líza a Modrý tučňák Petr Horáček zpracovává téma podobnosti a jinakosti mezi postavami, a jejich přijetí jak okolím, tak samotnou postavou. Knihy Nejkrásnější místo na světě a Nejlepší dárek zase poukazují na pravé hodnoty v našem světě, které by neměly být materiální, ale vztahové. V knihách Kamarád pro medvěda, Papuchalk Petr či Slon můžeme najít společným tématem kamarádství, které se prolíná i dalšími knihami. V příbězích Jak myška snědla měsíc a O myšce, která se nebála se zase setkáme se stejnými postavami a v obou případech, zde autor pracuje např. s tématem strachu. Jen knihu Nenažraná koza bych tematicky nechala spíše samotnou, přestože by se určitě některé podobnosti s ostatními příběhy najít daly.

9.4 Zvládnou děti realizovat dramatické lekce v heterogenní třídě při větším počtu dětí nebo je lepší s dětmi pracovat v menších skupinách?

S menší skupinou starších dětí se mi pracovalo lépe a řekla bych, že i pro ně bylo příjemnější, když měl každý dostatek času a prostoru se v aktivitách vyjádřit. Při realizaci lekcí s celou třídou jsem občas bojovala s pozorností mladších dětí.

Což potvrzuje i vyhodnocení výše zmíněných rozhovorů. Kdy jejich úspěšnost při realizaci lekcí s celou třídou byla 76 % a při práci s menší skupinou předškoláků 84 %.

Z toho vyplývá, že dramatická lekce jde zvládnout v heterogenní třídě i při větším počtu dětí, ale je třeba brát v potaz vývojové možnosti všech věkových kategorií. Ovšem úspěšnost pochopení lekce, je vyšší v menší skupině dětí. Proto je tedy vhodnější pracovat s menší skupinou, ideálně do 10 dětí.

10 Limity výzkumu

V praktické části byl realizován kvalitativní výzkum, který s sebou nese i jisté limity. Já jsem dospěla ke několika limitům.

Z výzkumu vyplynulo, že knihy Petra Horáčka v sobě mají dramatický potenciál. Jenomže vzhledem k tomu, že jsem lekce plánovala na míru jedné konkrétní předem známé skupině, tak nelze zobecnit jejich funkčnost. K tomu by bylo potřeba, aby lekce byly realizovány ve více skupinách.

Horáčkových knih je mnoho a já jsem neměla možnost prostudovat všechny. Některé se v České republice nedají ani sehnat, protože nebyly přeloženy nebo se u nás neprodávají ani v anglickém jazyce. V práci jsem použila pro lekce pouze deset knih, ale ke každé jsem realizovala jen jednu lekci, přitom by určitě bylo možné vystavět dramatické lekce různě. Zároveň jsem pokaždé pro lekci využila knihu jinak. Je tedy možné, že jsem nevyužila celý potenciál knih, což je dalším limitem výzkumu.

Dalším limitem je hodnocení lekcí pouze autorkou bakalářské práce, která byla jejich součástí a zúčastněně je pozorovala. Je tudíž je možné, že její pohled na zvládnutí lekce byl subjektivní vzhledem k její krátké praxi.

Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se pokoušela zjistit, jestli jsou dětské knihy napsané Petrem Horáčkem vhodné pro dramatickou výchovu s dětmi předškolního věku. Zda mají dramatický potenciál, tedy jaké dramatické situace, jednání nebo mezilidské vztahy v sobě nesou, či jaká otevírají témata. Na knihy jsem pohlížela kritérii Evy Machové uvedených v kapitole o propojení dramatické výchovy s literaturou. Z nichž mi vyplynulo, že většina Horáčkových knih je vhodnou literární látkou, ze které můžeme vycházet při plánování dramatické lekce. Tento výsledek jsem i očekávala, ale rozhodla jsem si ho ověřit praktickými lekcemi k vybraným deseti knihám, které byly úspěšně zrealizované v jedné heterogenní skupině dětí předškolního věku.

Kromě dramatického potenciálu Horáčkových knih, jsem pozorovala i funkčnost lekcí a jejich adekvátní vystavění vůči věku dětí. Zároveň jsem sledovala i rozdíly mezi lekcemi realizovanými s celou třídou a pouze s předškoláky. Většinu lekcí děti zvládly bez větších potíží, o čemž svědčí i reflexe lekcí. Dalším ukazatelem, jak moc byly pro děti lekce srozumitelné je úspěšnost rozhovorů. Rozhovory vedené po lekci, která byla vystavěna pro větší skupinu dětí od 3 do 6 let, byla úspěšnost 76 % a u lekcí realizovaných s menší skupinou do deseti dětí ve věku 5 až 6 let, byla úspěšnost 84 %. Odpovědi jsou ovšem ovlivněny věkem dětí, kdy by možná byly trochu jiné, pokud bychom pracovali s menší skupinou stále věkově namíchanou. I přes tento fakt si, ale myslím, že je vhodnější pracovat s menší skupinkou dětí, pokud chceme realizovat dramatickou lekci, aby měli hráči dostatek prostoru se vyjádřit.

Závěrem si myslím, že bakalářská práce splnila svůj cíl a může být třeba inspirací učitelům a učitelkám mateřských škol k tomu, aby věděli, jak je možné s Horáčkovými knihami dramaticky pracovat.

Seznam použitých informačních zdrojů

Dětská literatura

HORÁČEK, Petr. Do pelíšku. Praha: Portál, 2021. ISBN 978-80-262-1786-2.

HORÁČEK, Petr. Husa Líza. Vydání druhé. Přeložil Marie TĚTHALOVÁ. Praha: Portál, 2017. ISBN 978-80-262-1294-2.

HORÁČEK, Petr. Jak myška snědla měsíc. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1558-5.

HORÁČEK, Petr. Kamarád pro medvěda. Přeložil Martina WACLAWIČOVÁ. V Praze: Albatros, 2022. ISBN 978-80-00-06523-6.

HORÁČEK, Petr. Kdopak tu spí?. Praha: Portál, 2022. ISBN 978-80-262-1918-7.

HORÁČEK, Petr. Modrý tučňák. Přeložil Martina WACLAWIČOVÁ. V Praze: Albatros, 2019. ISBN 978-80-00-05664-7.

HORÁČEK, Petr. Nejkrásnější místo na světě. Praha: Portál, 2020. ISBN 978-80-262-1650-6.

HORÁČEK, Petr. Nejlepší dárek. Praha: Portál, 2023. ISBN 978-80-262-2020-6.

HORÁČEK, Petr. Nenažraná koza. Přeložil Martina WACLAWIČOVÁ. V Praze: Albatros, 2019. ISBN 978-80-00-05471-1.

HORÁČEK, Petr. O myšce, která se nebála. Praha: Portál, 2019. ISBN 978-80-262-1469-4.

HORÁČEK, Petr. Papuchalk Petr. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0361-2.

HORÁČEK, Petr. Slon. Praha: Portál, 2021. ISBN 978-80-262-1804-3.

HORÁČEK, Petr. Zvířecí počítání: od jedné do deseti. Přeložil Lucie HÁŠOVÁ TRUHELKOVÁ. V Praze: Albatros, 2020. ISBN 978-80-00-05993-8.

Odborná literatura

AMIROVÁ, Alžběta, Michaela FIEDLEROVÁ a Andrea REJCHRTOVÁ. *Metody a aktivity dramatické výchovy v předškolním vzdělávání*. Praha: Raabe, [2019]. Komplexní metodiky jednotlivých oblastí předškolního vzdělávání. ISBN 978-80-7496-430-5.

BLATNÝ, Marek, ed. *Psychologie celoživotního vývoje*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3462-3.

BLÁHOVÁ, Krista. *Uvedení do systému školní dramatiky: dramatická výchova pro učitele obecné, základní a národní školy*. Praha: IPOS - Informační a poradenské středisko pro místní kulturu, 1996. ISBN isbn80-7068-070-9.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.

HURDOVÁ, Eva. *Hrajeme si s padákem: hry s padákem, stuhami a šátky*. Vyd. 2. Ilustroval Edita PLICKOVÁ. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0769-6.

KOŤÁTKOVÁ, Soňa. *Dítě a mateřská škola: co by měli rodiče znát, učitelé respektovat a rozvíjet*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2014. *Pedagogika (Grada)*. ISBN 978-80-247-4435-3.

KOŤÁTKOVÁ, Soňa. *Vybrané kapitoly z dramatické výchovy*. Praha: Karolinum, 1998. ISBN 80-7184-756-9.

LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006. *Psyché (Grada)*. ISBN isbn:80-247-1284-9.

MACHKOVÁ, Eva. *Dramatika, hra a tvořivost*. Jinočany: H & H, 2017. ISBN 978-80-7319-125-2.

MACHKOVÁ, Eva. *Metodika dramatické výchovy: zásobník dramatických her a improvizací*. 14. vydání. Praha: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, 2020. ISBN 978-80-7068-352-1.

MACHKOVÁ, Eva. *Úvod do studia dramatické výchovy*. Praha: IPOS, 1998. ISBN 80-7068-103-9.

- MACHKOVÁ, Eva. *Úvod do studia dramatické výchovy*. 3., aktualizované vydání. Praha: Národní informační a poradenské středisko pro kulturu, 2018. ISBN 978-80-7068-317-0.
- MACHKOVÁ, Eva. *Volba literární látky pro dramatickou výchovu, aneb, Hledání dramatičnosti*. 2., dopl. vyd. [i.e. 3., dopl. vyd.]. V Praze: Akademie múzických umění, 2012. ISBN isbn978-80-7331-214-5.
- MATĚJČEK, Zdeněk. *Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte: normy vývoje a vývojové milníky z pohledu psychologa : základní duševní potřeby dítěte : dítě a lidský svět*. Praha: Grada, 2005. Pro rodiče. ISBN 80-247-0870-1.
- MARUŠÁK, Radek. *Literatura v akci: metody dramatické výchovy při práci s uměleckou literaturou*. V Praze: Akademie múzických umění, 2010. ISBN 978-80-7331-172-8.
- MERTIN, Václav a Ilona GILLERNOVÁ, ed. *Psychologie pro učitelky mateřské školy*. Třetí vydání. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0977-5.
- MÍČKOVÁ, Jitka. *Cesta do pohádky: literárně-dramatické projekty pro MŠ*. Ilustroval Zdeňka VOŠTOVÁ. Praha: Portál, 2019. ISBN 978-80-262-1432-8.
- OPRAVILOVÁ, Eva a Eva MACHKOVÁ. *Malý průvodce dramatickou výchovou v mateřské škole*. Praha: ARTAMA (IPOS) ve spolupráci se Sdružením pro tvořivou dramatiku, 1992. ISBN isbn80-7068-047-4.
- POLZEROVÁ, Eva. *Pohybová příprava jako součást dramatické výchovy: (příprava dětí mladšího školního věku)*. Praha: Informační a poradenské středisko pro místní kulturu, 1995. ISBN isbn80-7068-068-7.
- PRŮCHA, Jan a Soňa KOŤÁTKOVÁ. *Předškolní pedagogika: učebnice pro střední a vyšší odborné školy*. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0495-4.
- SVOBODOVÁ, Eva a Hana ŠVEJDOVÁ. *Metody dramatické výchovy v mateřské škole*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0020-8.
- VALENTA, Josef. *Metody a techniky dramatické výchovy*. Praha: Grada, 2008. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1865-1.
- VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0.

VÁGNEROVÁ, Marie a Lidka LISÁ. Vývojová psychologie: dětství a dospívání. Vydání třetí, přepracované a doplněné. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2021. ISBN 978-80-246-4961-0

Internetové zdroje

About Me| Petr Horacek. *Petr Horacek My WordPress Blog* [online], [cit. 22.04.2023]. Dostupné z: <http://petrhoracek.co.uk/about-me/>

Noční Mikrofórum, Český rozhlas Dvojka, [online], 17. 05. 2013 12:30, [cit. 04.07.2023]. Dostupné z: <https://prehovac.rozhlas.cz/audio/2889205>

Petr Horáček, Česká televize, [online], [cit. 04.07.2023]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/lide/petr-horacek-1/>

PETR HORÁČEK: „Obrázková knížka je pro dítě jedním z prvních kontaktů s výtvarným uměním“, Nakladatelství Portál, [online], 11. 5. 2012, [cit. 08.06.2023]. Dostupné z: https://nakladatelstvi.portal.cz/nakladatelstvi/aktuality/78387/petr-horacek:-_obrazkova-knizka-je-pro-dite-jednim-z-prvnich-kontaktu-s-vytvarnym-umenim_-

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání [online], Praha: MŠMT, 2021 [cit. 02.07.2023]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/56051/>

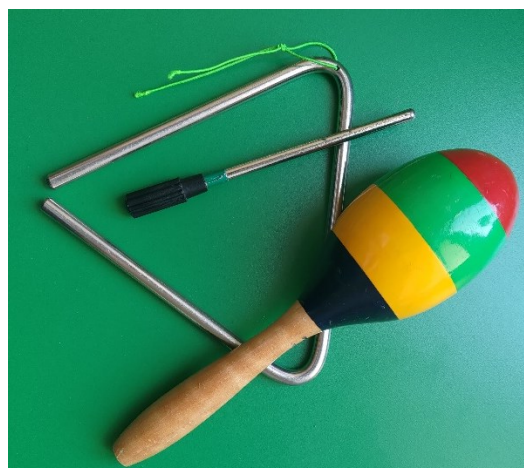
Tvořivá dramatika. Časopis o dramatické výchově, literatuře a divadle pro děti a mládež [online], Praha. 2/2020. ISSN 1211-8001. [cit. 04.07.2023]. Dostupné z: http://www.drama.cz/periodika/td_archiv/td2020_2.pdf

Všude jsou náměty na příběhy, věří výtvarník a autor knih pro děti Petr Horáček, Český rozhlas Vltava, [online], 16. 11. 2020, [cit. 08.06.2023]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/vsude-jsou-namety-na-pribehy-veri-vytvarnik-a-autor-knih-pro-deti-petr-horacek-8358368>

Seznam příloh

- Příloha č. 1 Pomůcky – Husa Líza
- Příloha č. 2 Pomůcky – Jak myška snědla měsíc
- Příloha č. 3 Pomůcky – Kamarád pro medvěda
- Příloha č. 4 Pomůcky – Modrý tučňák
- Příloha č. 5 Pomůcky – Nejkrásnější místo na světě
- Příloha č. 6 Pomůcky – Nejlepší dárek
- Příloha č. 7 Pomůcky – Nenažraná koza
- Příloha č. 8 Pomůcky – O myšce, která se nebála
- Příloha č. 9 Pomůcky – Papuchalk Petr
- Příloha č. 10 Pomůcky – Slon
- Příloha č. 11 Text – Husa Líza
- Příloha č. 12 Text – Jak myška snědla měsíc
- Příloha č. 13 Text – Modrý tučňák
- Příloha č. 14 Text – Nejkrásnější místo na světě
- Příloha č. 15 Text – Nejlepší dárek
- Příloha č. 16 Text – Nenažraná koza
- Příloha č. 17 Text – O myšce, která se nebála
- Příloha č. 18 Text – Papuchal Petr
- Příloha č. 19 Text – Slon

Příloha č. 1 Pomůcky – Husa Líza

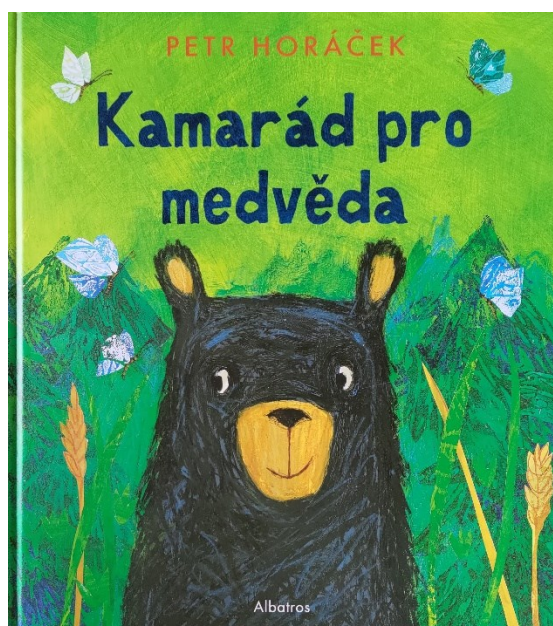

Příloha č. 2 Pomůcky – Jak myška snědla měsíc

Příloha č. 3 Pomůcky – Kamarád pro medvěda

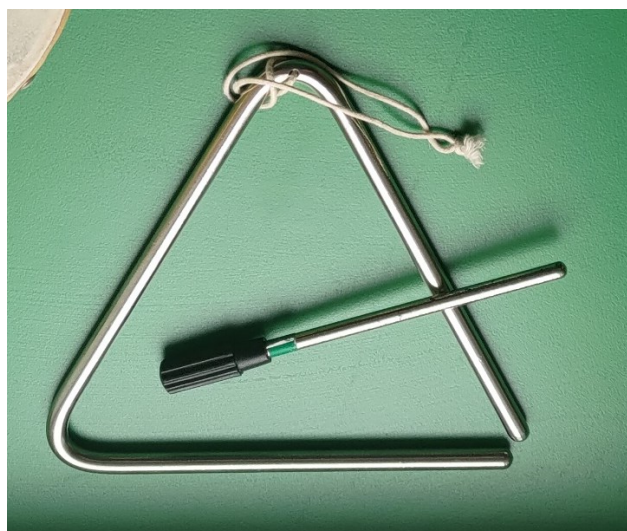

Příloha č. 4 Pomůcky – Modrý tučňák

Příloha č. 5 Pomůcky – Nejkrásnější místo na světě

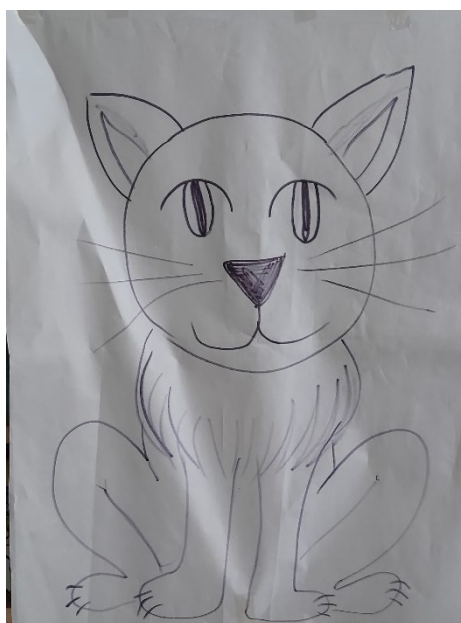
Příloha č. 6 Pomůcky – Nejlepší dárek

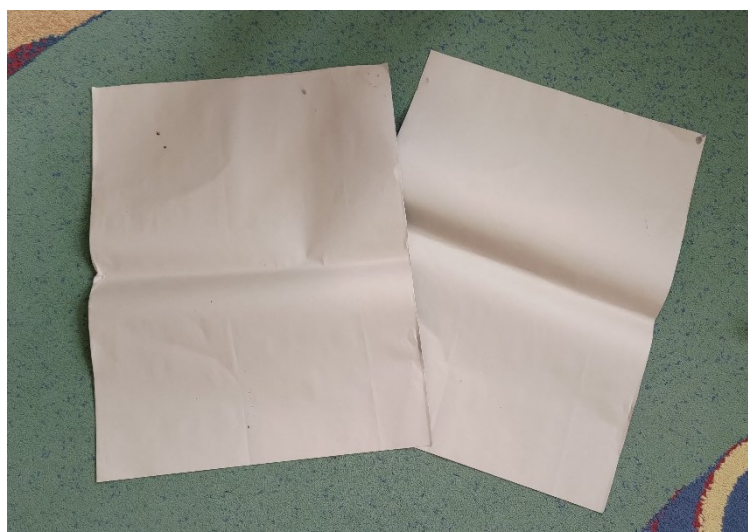

Příloha č. 8 Pomůcky – O myšce, která se nebála

Příloha č. 9 Pomůcky – Papuchalk Petr

Příloha č. 10 Pomůcky – Slon

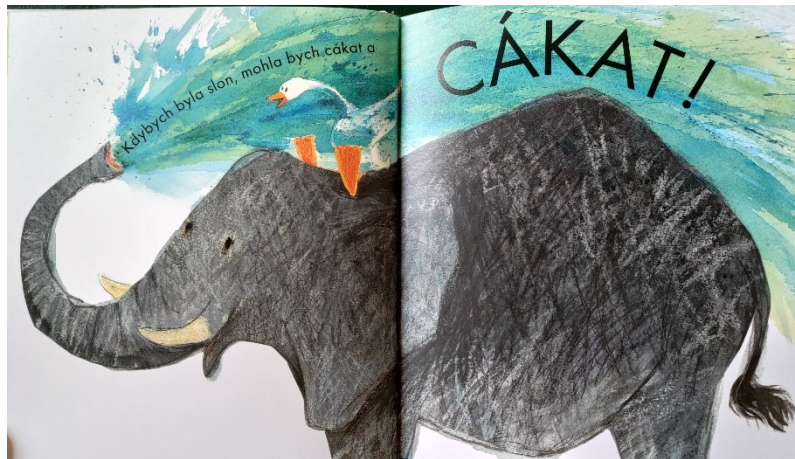
Příloha č. 11 Text – Husa Líza

Stránka 1. – 2.

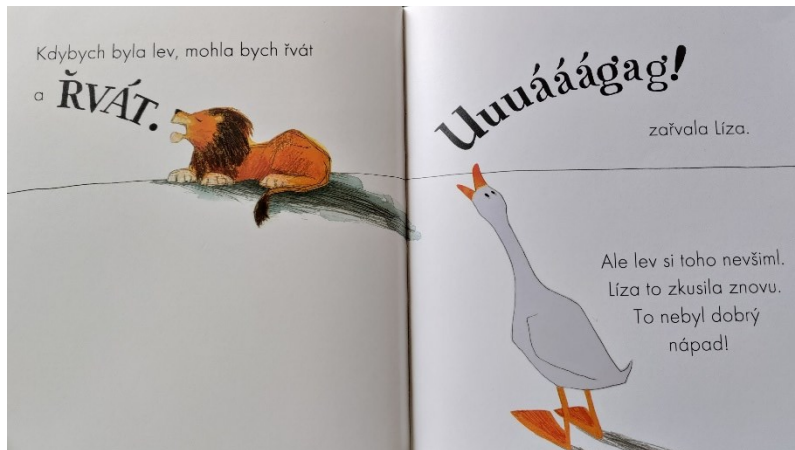

Stránky 3. – 18.

Příloha č. 12 Text – Jak myška snědla měsíc

Stránky 1. – 4.

Příloha č. 13 Text – Modrý tučňák

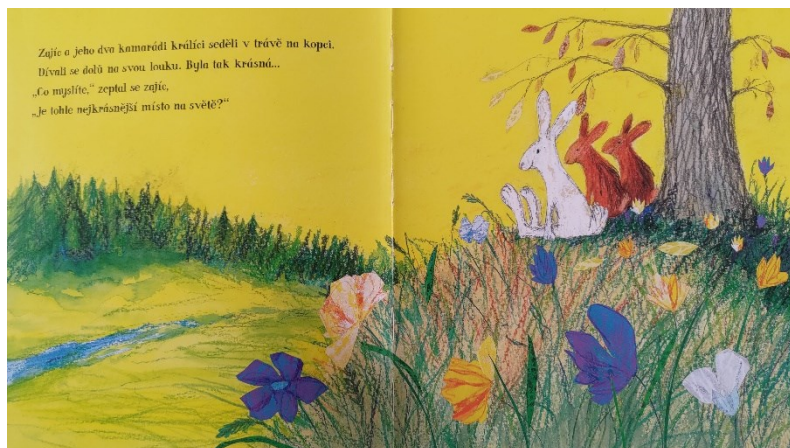
Stránky 1. – 6.

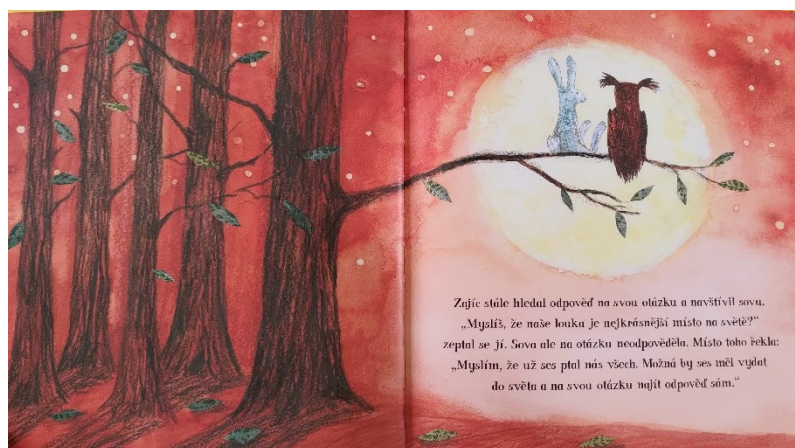
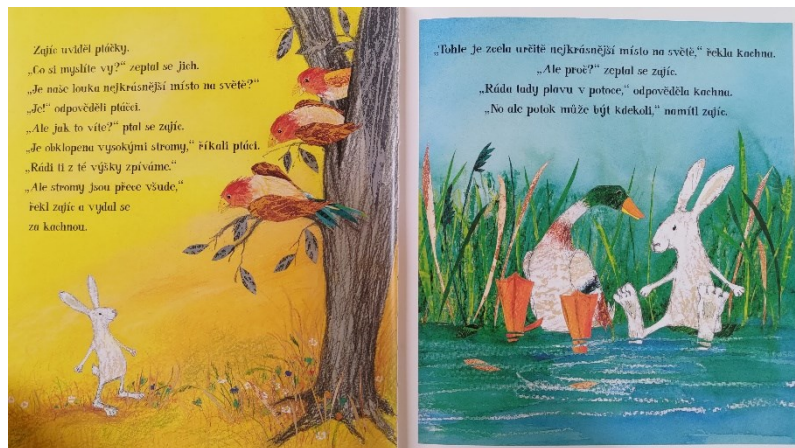

Příloha č. 14 Text – Nejkrásnější místo na světě

Stránky 1. – 12.

Stránky 25. – 28.

Příloha č. 15 Text – Nejlepší dárek

Stránky 1. – 14.

Stránky 25. – 26.

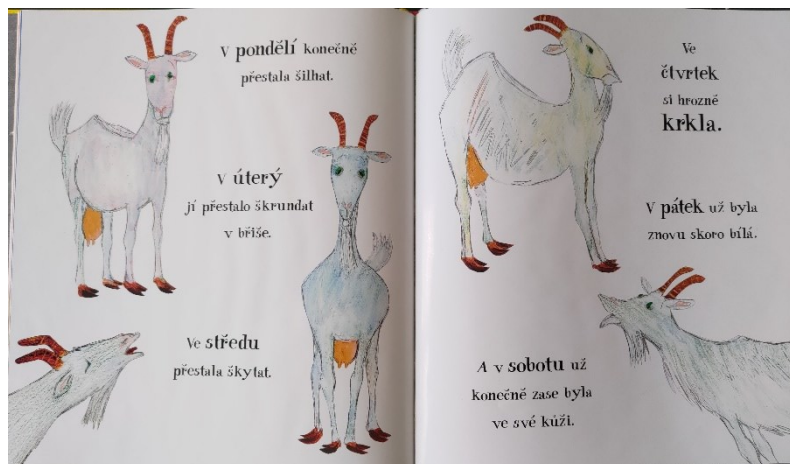
Stránky 29. – 30.

Příloha č. 16 Text – Nenažraná koza

Stránky 19. – 24.

Příloha č. 17 Text

Příloha č. 17 Text – O myšce, která se nebála

Stránky 1. – 14.

Potom si myška hrála
na schovávanou ve stínech
stromů, když tu uviděla
něco sedět za stromem.

Býl to medvěd!
OBROVSKÝ, STRAŠLIVÝ MEDVĚD!
„Já se tě nebojím!“ zapískěla myška.
„Cheš si se mnou hrát?“
Medvěd ale neřekl nic.

Myška poskakovala
na kládě, když uviděla,
jak na ní ze krovů
něco kouká.

Býl to los!
OBROVITÁNSKÝ, STRAŠLIVÝ LOS!
„Já se tě nebojím.“ zapískěla myška.
„Cheš si se mnou hrát?“
Los ale jen koukal.

Příloha č. 19 Text – Slon

Stránky 11. – 14.

